

ZPRAVODAJ

UNIVERZITY PARDUBICE

◆ číslo 26, ČERVEN 2001 ◆

• univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita • univerzita •

Prezident Václav Havel besedoval se studenty univerzity

Ve středu 11. dubna odpoledne zažili studenti Univerzity Pardubice výjimečnou událost. Na návštěvu univerzity a besedovat se studenty přijel prezident České republiky Václav Havel.

Po dopoledním setkání s hejtmany Pardubického, Královéhradeckého a Libereckého kraje na Hrádku u Nechanic byla hlavním bodem jeho odpoledního programu v regionu beseda se studenty Univerzity Pardubice. Tématicky diskuse navazovala na dopolední jednání prezidenta s hejtmany a byla orientována na vstup České republiky do Evropské unie a na úlohu regionů v procesu integrace. Před besedou se prezident krátce setkal s vedením Univerzity Pardubice v čele s rektorem prof. Ing. Miroslavem Ludwigem, CSc.

Program prezidenta republiky na Univerzitě Pardubice:

- 14:40 hod. příjezd prezidenta k univerzitní aule v Pardubicích - Polabinách
- 15:05 - 15:15 hod. krátké setkání s rektorem a prorektory univerzity v klubovně
- 15:15 - 16:15 hod. beseda se studenty a pedagogy v univerzitní aule
- 16:20 hod. odjezd prezidenta z Pardubic

Jen málokterým vysokoškolákům se stane, že mohou během svého studia, možná i života, diskutovat s hlavou státu. Není se tedy co divit, že zájem studentů o besedu s prezidentem republiky Václavem Havlem ve středu odpoledne předčil kapacitní možnosti univerzitní auly. Desítky studentů stály a desítky jich seděly i na schodech hlavního sálu, přičemž bylo ozvučeno i předsálí, aby alespoň zvukem mohli být besedě přítomni ti, kteří přišli na besedu „na poslední chvíli“. Sami studenti odhadli účast na 800 až 900 osob, což je dvojnásobek možností univerzitní auly. Zkrátka nikdo ze studentů si nechtěl nechat ujít tuto příležitost. A skutečně jí využili. O dotazy nebyla nouze. Bezprostředně po krátké úvodní řeči rektora univerzity profesora Ludwiga a pana prezidenta, který hned předdeslal, že je připraven odpovídat na otázky všeho druhu, mohl prezidentův mluvčí pan Špaček „vyvolávat“ studenty, kteří chtěli slyšet názor hlavy státu na řadu problémů. Někteří neváhali svůj dotaz komentovat svým postojem. Hovořilo se nejen o problémech, které vyvstávají v souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie, s úlohou regionů v procesu integrace, o vztahu ostatních členských států vůči nově přijímaným zemím, na což byla debata nazvaná „Evropská unie a my v regionu“ zaměřena. Studenti rozhodně nemarnili čas a spokojenost nad kvalifikovanou diskusí byla na obou stranách. Potěšitelné je rovněž, že v debatě nebylo slyšet hlasy jen studentů Fakulty ekonomicko-správní, kteří jsou v této oblasti

na pardubické univerzitě vzdělávání a kteří specializací svého studia zavdali důvod k návštěvě a besedování prezidenta právě v Pardubicích. Někteřím studentům z ostatních fakult univerzity se možná mohla zdát některá diskutovaná témata příliš obecná a široká, odezva studentů byla však jednoznačná: „Bylo to příjemný!“

A že si návštěvy prezidenta studenti považují, dokládají slova studenta 5. ročníku Fakulty ekonomicko-správní Jiřího Krátkého, který za sebe a studenty v e-mailu prezidentské kanceláři napsal:

„...Na závěr bych chtěl panu prezidentovi ještě jednou za nás všechny poděkovat, že si zvolil jako část programu besedu se studenty. Atmosféra přítomnosti hlavy státu a vůbec osobnosti Václava Havla naslouchající hlasu studentů v nás zanechala hluboké dojmy a velmi příjemné pocity. A to v žádném případě nemíním jako nějaké klišé, to Vám sděluji od srdce. Mimochodem, například dvě kamarádky se mi hned po debatě svěřily, že měly při příchodu prezidenta do zaplněné tleskající auly slzy dojetí dál než na krajíčku.“

Na závěr této historicky první a rozhodně významné návštěvy Václava Havla na univerzitě v Pardubicích rektor univerzity udělil Václavu Havlovi Pamětní medaili Univerzity Pardubice, bronzovou medaili vytvořenou pro univerzitu akademickým sochařem Zdeňkem Kolářským.

(Blíže o návštěvě prezidenta Václava Havla na Univerzitě Pardubice v mimořádné příloze tohoto čísla Zpravodaje UPa)

(vw)

Noví profesori Univerzity Pardubice převzali v pražském Karolinu své dekry

Ve čtvrtek 19. dubna 2001 se ve 14,00 hod. ve Velké aule Karolina v Praze uskutečnila slavnostní ceremonie předání profesorských dekretů jednadmdesáti novým profesorům českých vysokých škol.

Nové profesory Univerzity Pardubice jmenoval podle vysokoškolského zákona prezident republiky na návrh vědecké rady vysoké školy, který předložil rektor ministrovi školství.

Za účasti statutárního zástupce rektora Univerzity Pardubice doc. Ing. Jaroslava Jandy, CSc. převzalo z rukou ministra školství, mládeže a tělovýchovy ČR své dekry pět profesorů Univerzity Pardubice, jimiž se s účinností od 1. dubna 2000 stali:

- prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. pro obor organická chemie (rektor Univerzity Pardubice, působící odborně na katedře organické chemie Fakulty chemicko-technologické),

- prof. Ing. Bohumil Culek, CSc. pro obor dopravní prostředky a infrastruktura (z oddělení kolejových vozidel katedry dopravních prostředků Dopravní fakulty Jan Perera),

- prof. RNDr. Marie Kaplanová, CSc. pro obor materiálové inženýrství (vedoucí katedry polygrafie a fotofyziky Fakulty chemicko-technologické),

- prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. pro obor české dějiny (děkanka Fakulty humanitních studií),

- prof. Ing. Karel Šotek, CSc. pro obor technologie a management v dopravě a telekomunikacích (vedoucí katedry informatiky v dopravě Dopravní fakulty Jana Perera).

Jmenovaným gratulujeme!

(vv)

Nové vedení v čele Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice

slavnostní instalace děkana FChT

protokolární předání funkce děkana

Od 3. dubna stanul v čele Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice nový děkan doc. Ing. Petr Mikulášek, CSc., který byl zvolen akademickým senátem fakulty dne 10. ledna 2001. Na návrh senátu kandidáta do čela fakulty na následující tříleté období jmenoval rektor Univerzity Pardubice. Doc. Mikulášek vystřídal ve funkci děkana doc. Ing. Josefa Kotyky, CSc., který vedl fakultu uplynulé tři roky.

Ve čtvrtek 26. dubna se ve velké zasedací síni Fakulty chemicko-technologické uskutečnila malá akademická ceremonie - instalace děkana fakulty doc. Ing. Petra Mikuláška, CSc. V 9 hodin byl legislativní akt jeho zvolení za kandidáta na funkci děkana počátkem roku 2001 a posléze jeho jmenování do funkce děkana Fakulty chemicko-technologické rektorem Univerzity Pardubice k 3. dubnu t. r. dovršen aktem deklarativním - slavnostním předá-

ním funkce a uvedením do úřadu na funkční období 3 let. Před shromážděním představitelů kateder a pracovišť fakulty a za přítomnosti předsedy Akademického senátu FChT byla protokolárně předána funkce mezi odstupujícím děkanem doc. Ing. Josefem Kotykem, CSc. a novým děkanem doc. Ing. Petrem Mikuláškem, CSc. a rektor slavnostně uvedl nového děkana do jeho úřadu. Součástí malé ceremonie bylo i představení nových proděkanů, kteří spolu s děkanem budou řídit chod fakulty následující tři roky a kterým děkan fakulty předal při této příležitosti jmenovací dekry.

Spolu s děkanem se ujali funkce ve vedení Fakulty chemicko-technologické tři proděkani:

- prof. Ing. Petr Lošťák, DrSc., působící na katedře obecné a anorganické chemie, který zastává funkci proděkana pro pedagogiku a je statutárním zástupcem děkana,

- doc. Ing. Ladislav Tichý, DrSc., vedoucí Společné laboratoře chemie pevných látek Univerzity Pardubice a AV ČR, jako proděkan pro vědu
- a doc. Ing. Ladislav Svoboda, CSc., vedoucí katedry anorganické technologie, se stal proděkanem pro rozvoj fakulty a vnější styky.

Dovolujeme si Vám nové vedení Fakulty chemicko-technologické blíže představit:

doc. Ing. Petr Mikulášek, CSc. děkan

Narozen 14. 8. 1958 ve Zlíně. V roce 1977 ukončil maturitou Střední průmyslovou školu chemickou ve Zlíně. Vysokoškolské vzdělání získal na VŠCHT v Pardubicích, kde v roce 1982 obhájil diplomovou práci v oboru Technologie výroby a zpracování polymerů. V roce 1983 byl přijat na VŠCHT v Pardubicích na katedru procesů a zařízení chemické technologie (nyní katedra chemického inženýrství) jako pracovník pro vědu a výzkum. V roce 1986 se stal vysokoškolským učitelem a v roce 1991 obhájil kandidátskou disertační práci v oboru Teorie chemické techniky. Svou odbornou kvalifikaci si prohloubil absolvováním NATO ASI kurzu (Portugalsko, 1993), který byl zaměřen na membránové separace, a třemi půlročními stážemi na univerzitách v USA a Anglii. V březnu 1997 byl jmenován docentem pro obor Teorie chemické techniky. V současné době přednáší základní předmět Chemické inženýrství I, kde vede i seminární cvičení. Pro studenty oboru Chemické inženýrství přednáší a vede seminární cvičení předmětu Bioinženýrství. Vedl řadu diplomových prací a je školitelem doktorského studia. Je členem státních zkušebních komisí a členem oborové rady doktorského studijního programu Chemické a procesní inženýrství, obor Chemické inženýrství. Jeho vědeckovýzkumná činnost v oblasti tlakových membránových procesů je orientována na studium a vývoj nových metod pro charakterizaci membrán, na stanovení a studium procesních charakteristik mikrofiltrace, ultrafiltrace, nanofiltrace a reverzní osmózy, na jejich matematické modelování, na metody sloužící k intenzifikaci těchto procesů a na jejich začlenění do složitějších technologických celků. Je členem The European Membrane Society a hlavního výboru České společnosti chemického inženýrství, Membránové sekce při ČSCHl a několika redakčních rad odborných časopisů. Od roku 1995 vykonává funkci předsedy Univerzitního sportovního klubu Univerzity Pardubice. Od roku 1998 byl členem Akademického senátu Univerzity Pardubice a jeho legislativní komise. V roce 1999 byl zvolen zástupcem fakulty do Rady vysokých škol na období let 2000 - 2003, kde působí v její pracovní komisi pro vědeckou činnost.

prof. Ing. Petr Lošťák, DrSc. proděkan pro pedagogiku, první zástupce děkana

Narozen 21. 12. 1949 v Krnově. V roce 1969 ukončil maturitou Střední průmyslovou školu chemickou v Ostravě. Vysokoškolské vzdělání získal na Vysoké škole chemicko-technologické v Pardubicích, kde v roce 1974 obhájil diplomovou práci ve specializaci Anorganická technologie, zaměření Výroba velmi čistých látek.

V roce 1983 mu byl po obhajobě kandidátské disertační práce udělen titul kandidáta chemických věd ve vědním oboru Anorganická chemie, v roce 1990 po obhajobě doktorské disertace získal titul doktora chemických věd. V březnu 1990 byl jmenován docentem v oboru Technologie speciálních anorganických materiálů, na základě habilitace před Vědeckou radou VŠCHT Pardubice v prosinci 1990 bylo jeho jmenování docentem potvrzeno. V roce 2000 byl jmenován profesorem v oboru Chemie a technologie anorganických materiálů. Od roku 1974 pracuje na katedře obecné a anorganické chemie. V současné době přednáší Obecnou a anorganickou chemii I, II pro bakaláře oboru Polygrafie; z těchto předmětů vede seminární cvičení a laboratorní cvičení z anorganické chemie. Na specializaci Materiálové inženýrství přednáší předmět Keramické materiály. Těžištěm jeho vědecké práce je problematika chemie a technologie pevných látek. Zabývá se především studiem vrstevnatých polovodičů tetradymitové struktury s výraznými termoelektrickými vlastnostmi. Sleduje relace mezi podmínkami přípravy, strukturou, bodovými poruchami krystalové mřížky a fyzikálními a chemickými vlastnostmi krystalů. Od roku 1996 pracoval, až do svého jmenování proděkanem, jako člen Akademického senátu Fakulty chemicko-technologické Univerzity Pardubice.

doc. Ing. Ladislav Tichý, DrSc. proděkan pro vědu

Narozen 25. 9. 1944 v Jičíně. Po maturitě na SPŠCH v Pardubicích a roční praxi ve VÚSOL, Bohumily studoval na VŠCHT v Pardubicích, kde obhájil diplomovou práci na katedře obecné a anorganické chemie v roce 1968. Kandidátskou disertační práci obhájil v roce 1973. Od roku 1973 do roku 1980 pracoval na GŘ UNICHEM jako technolog, později jako vedoucí technolog v oboru speciálních anorganických výrob. Od roku 1980 pracoval jako zaměstnanec Fyzikálního ústavu (FzÚ) ČSAV ve

Společné laboratoři pro chemii a technologii čistých látek VŠCHT a FzÚ ČSAV. Od roku 1986, kdy bylo pracoviště reorganizováno na Společnou laboratoř chemie pevných látek (SLCHPL) VŠCHT Pardubice a ČSAV Praha (později od roku 1996 na SLCHPL Univerzity Pardubice a AV ČR) pracuje v SLCHPL nadále jako zaměstnanec Ústavu makromolekulární chemie (ÚMCH) AV ČR Praha a je pověřen ze strany AV ČR výkonem hospodářské správy SLCHPL. Od roku 1991 zastává funkci vedoucího SLCHPL. V letech 1973 - 1980 v rámci spolupráce GŘ UNICHEM-VŠCHT Pardubice studoval některé aspekty problému transportu a rozptylových mechanismů

v binárních Bi, Sb-Se, Te a ternárních Ge-Sb-Te vrstevnatých monokrystalech. V letech 1980 - 1986 pracoval na studiu přípravy a vlastností objemových chalkogenidových skel i v rámci projektu Interkosmos. Od roku 1986 se podílí na programu „Pardubické školy chemie pevných látek“ studiem vztahů mezi chemickým složením - vazebným uspořádáním - způsobem přípravy a vlastnostmi nekrytalických chalkogenidů. V poslední době, ve spolupráci s Laboratoří chemie pevných látek RUCA-University of Antwerp, byl kladen důraz na studium fotoindukovaných procesů v tenkých amorfních vrstvách chalkogenidů v oblasti nízkých teplot. V roce 1990 mu byla na základě obhajoby udělena hodnost doktora chemických věd na UK Praha. V roce 1996 obhájil na VŠCHT v Pardubicích habilitační práci a byl jmenován docentem v oboru Anorganická chemie. Podílel se na vedení řady diplomových prací, na vedení čtyř kandidátských disertačních prací. Pedagogicky krátce působil na VŠCHT v letech 1980 - 1982 a od roku 1996 se podílí na zajištění výuky předmětu Fyzika pevných látek. Je členem Vědecké rady Ústavu anorganické chemie AV ČR.

doc. Ing. Ladislav Svoboda, CSc. proděkan pro rozvoj fakulty a vnější styky

Narozen 15. 3. 1954 v Pardubicích. Zde v letech 1968 – 1972 vystudoval Střední průmyslovou školu chemickou a poté Vysokou školu chemicko-technologickou, kde v roce 1978 obhájil diplomovou práci na katedře analytické chemie. Na stejném pracovišti pak absolvoval tříletou vědeckou přípravu v oboru Analytická chemie a v roce 1982 mu byl udělen titul kandidát chemických věd. Téhož roku byl přijat jako odborný asistent na Katedru anorganické technologie VŠCHT Pardubice, kde se v roce 1996 habilitoval

a byl jmenován docentem pro obor Technologie anorganických látek. Od roku 1997 je vedoucím Katedry anorganické technologie na Fakultě chemicko-technologické Univerzity Pardubice. Své pedagogické vzdělání si rozšířil dvouletým studiem vysokoškolské pedagogiky na VŠCHT Pardubice a VŠCHT Praha, odbornou způsobilost půlročními stážemi ve VCHZ Pardubice (nyní Aliachem, a. s., Synthesis, o. z.) a Výzkumném ústavu syntetických pryskyřic a laků v Pardubicích (nyní Synpo, a. s.). Pro studenty oboru Anorganická technologie přednáší předměty Teoretické základy anorganických výrob, Agrochemie a Management jakosti. Je členem státních zkušebních komisí na Univerzitě Pardubice a VŠCHT Praha, členem oborové rady doktorského studijního programu Chemie a chemické technologie, obor Anorganická technologie. Jeho vědecká činnost je orientována na výzkum v oblasti průmyslových hnojiv a analýzy anorganických materiálů. Je členem České chemické společnosti a České společnosti průmyslové chemie, je soudním znalcem v oboru chemie. Od roku 1998 je členem Vědecké rady FChT Univerzity Pardubice, v letech 1995 a 1997 byl zvolen do Akademického senátu FChT, v němž působil až do svého jmenování proděkanem.

NOVÉHO DĚKANA DOCENTA MIKULÁŠKA JSME SE ZEPTALI:

Co vidíte jako hlavní cíle svého působení ve funkci děkana?

Úvodem bych chtěl říci, že změna vedení fakulty bývá obecně vždy spojena s většími či menšími změnami v jejím řízení, s analy-

zou současného stavu, určením priorit dalšího rozvoje a vyjádřením představ, jak by fakulta měla vypadat na konci zahajovaného funkčního období. Moje představa však není v žádném případě postavena na negaci toho, co se podařilo vykonat mým předchůdcům. Vychází spíše z nutnosti reagovat na rychle se měnící vnější podmínky. Pokud tedy chceme, aby se naše fakulta nadále dynamicky rozvíjela, musíme být na tyto změny připraveni a musíme být schopni je také aktivně ovlivňovat.

První a zásadní oblastí, o které se chci zmínit, je **oblast vzdělávání na fakultě**. V současné situaci bude nutné se zaměřit na kontinuální inovaci jednotlivých předmětů jak z hlediska jejich obsahu, tak i formy. Jsem přesvědčen o tom, že výuka musí být směřována k univerzálnímu interdisciplinárnímu vzdělávání, ve kterém bude skloubeno vzdělávání technické, technologické a ekonomicko-manažerské. S tím souvisí velmi úzce příprava a realizace strukturovaného studia ve všech studijních programech, které bude zohledňovat i požadavky praxe. I když některé dílčí kroky byly realizovány, je nutno mít na zřeteli další snižování přímé výuky a zvyšování podílu samostatné práce studentů. Předpokladem našeho úspěchu v oblasti vysokoškolského vzdělávání bude tedy vysoká flexibilita v nabídce kurzů požadovaného obsahu, náročnosti a délky. V této souvislosti bych se rád zmínil i o tom, že budu prosazovat, aby byla rozvíjena forma zastupitelnosti jednotlivých vyučujících, a tím byla včas dána možnost mladým, perspektivním učitelům. Ti musí mít možnost uplatnit své schopnosti a získat potřebnou pedagogickou praxi, což velmi úzce souvisí i s jejich kvalifikačním růstem. Na druhé straně bude tímto odstraněna po léta uměle vytvářená „nenahraditelnost“ některých učitelů a jejich další neopodstatněné setrvávání na fakultě.

Bude i nezbytné plánovitě modernizovat přístrojové vybavení laboratoří základního studia, zejména je vybavit tzv. malou laboratorní technikou odpovídající současné úrovni, a dále modernizovat vybavení síťových počítačových učeben. K tomuto účelu bych počítal s kumulací prostředků fakulty a prostředků získaných z grantů, zejména FRVŠ.

Přípravou našich studentů je prvořadým úkolem všech pedagogických pracovníků fakulty. Je proto nezbytné, aby byl se studenty veden trvalý dialog a využíváno jejich poznatků při hodnocení úrovně výuky. Považuji tedy za nutné obnovit činnost pedagogické komise, která by se stala místem k širší diskusi, která by zpracovávala podklady pro jednání vedení a připravovala případné úpravy studijních programů. Předpokládám, že fakulta bude podle svých možností poskytovat studentům prospěchová stipendia. Navíc považuji za potřebné využívat mimořádných stipendií k stimulaci samostatné tvůrčí práce nejnadanějších studentů na pracovištích fakulty.

Prvořadým úkolem nového vedení fakulty musí být zlepšování věkové, ale i kvalifikační struktury akademických pracovníků. Mojí snahou bude, aby na všech pracovištích fakulty byly vytvořeny takové podmínky, že každému pedagogickému pracovníkovi budou zřejmé možnosti jeho kariérního postupu. S tímto faktem souvisí i to, že stávající kritéria pro habilitační řízení a řízení pro jmenování profesorem musí více zohledňovat rozdílnost jednotlivých studijních oborů a musí vždy plnit funkci pouze rámcových kritérií. Další možnost pak vidím v získávání mladých pracovníků, kteří se budou podílet na řešení výzkumných záměrů a budou placeni z těchto záměrů, příp. se bude jednat o pracovníky placené z Výzkumného centra. Je též nezbytné se daleko více otevřít světu, získávat významné učitele ze zahraničí k hostování na naší fakultě, aktivněji sami vyjždět do zahraničí a vytvářet podmínky pro vysílání nejschopnějších studentů a doktorandů na zahraniční stáže. Iniciativu v tomto směru by však měly vyvíjet především katedry a ústavy samy.

Ve **vědecké a výzkumné činnosti** fakulty musí být pozornost zaměřena na proces realizace výzkumných záměrů fakulty a na základě výsledků oponentních řízení prohloubit vzájemnou spolupráci zain-

ze slavnostní instalace děkana 26. 4. - zleva - rektor prof. Ludwig, děkan FChT doc. Mikulášek, proděkaní FChT prof. Lošťák, doc. Svoboda, doc. Tichý

jiných veřejných vysokých škol, dalšími institucemi a podnikovou sférou nejen v tuzemsku, ale i v zahraničí. Velmi důležitá musí být jednání a navázání kontaktů s představiteli předních chemických podniků (především v regionu), zaměřená na hledání cest, jak zvýšit zájem o studium technické chemie, na možnosti spolupráce při umísťování absolventů, obohacení výuky účastí předních odborníků z praxe a v neposlední řadě i na možnosti přímé spolupráce v rámci řešení aplikovaného výzkumu.

Všemi prostředky bude nutno dále zlepšovat informovanost zájemců o studium a zlepšovat a rozšiřovat metody propagace naší fakulty. Řadu možností nám skýtá využití www stránek fakulty, které jsou však v současné kvalitě naprosto nedůstojné.

To jsou některé z mých představ, které by bylo žádoucí na naší fakultě učinit k zlepšení celkového postavení fakulty v budoucích letech. I když vím, že v některých oblastech se jedná o proces dlouhodobý, věřím, že všech-

na tato opatření přinesou svoje ovoce.

teresaných pracovníků na jejich řešení. Důležitá bude i změna skladby finančních prostředků rozdělovaných z těchto záměrů. Vedení fakulty bude podporovat a hodnotit úspěšnost pracovníků a jednotlivých pracovišť fakulty v grantové soutěži jak tuzemské, tak i zapojení pracovníků ve vědeckých programech EU. Více však bude nutno využívat našich zástupců v oborových a podoborových komisích, kteří by měli být ve větší míře nápomocni žadatelům o grant před jeho podáním. Tímto způsobem pak bude možné zvýšit úspěšnost v grantové soutěži a zvýšit též i tok financí na fakultu. O přínosu vědeckém pro řešitele a jejich spolupracovníky nelze v tomto případě pochybovat. Pro naši technologickou fakultu je **spolupráce s průmyslovými podniky** životní nutností. Do této spolupráce bude nutné zapojovat stále více studentů, doktorandů i mladých učitelů, což vedle odborného přínosu a zlepšení materiální situace povede i k navázání cenných kontaktů.

V oblasti **řízení fakulty** předpokládám činnost tří proděkanů s odpovědností za tyto oblasti: pedagogika, věda a rozvoj a vnější vztahy. Cílem celého vedení fakulty musí být lepší koordinace práce a především pak vzájemná informovanost ve vztahu k akademickému senátu fakulty a vedení univerzity. Dále bude nutno zlepšit komunikaci mezi vedením fakulty a vedoucími jednotlivých pracovišť fakulty i jejich pracovníky. Byl bych rád, aby se v těchto vztazích objevily prvky vzájemného porozumění k činnosti pracovišť a především pak princip úcty k práci druhých, protože jen tak bude možné plnit úkoly celé fakulty společně. Chtěl bych rovněž zlepšit celkovou informovanost všech pracovníků fakulty a studentů o rozhodnutích vedení fakulty především prostřednictvím jednotné datové sítě.

Oblast **financování fakulty** je vždy nejvíce diskutovanou otázkou, protože se týká přímo všech pracovníků fakulty. Ve své činnosti bych se rád zasadil o to, aby rozpočet fakulty měl vždy stabilizovanou strukturu a byl sestavován podle jasně definovaných pravidel. Budu podporovat možnosti zakoupení nákladných přístrojů a zařízení vždy po diskuzi s vedoucími pracovišť fakulty a řešiteli projektů, tak aby byly prostředky získané z FRIM, výzkumných záměrů, ale i Výzkumného centra investovány vždy dle potřeb celé fakulty, a nikoliv jen podle zájmu jednotlivců. O příjmech, které mohou být získány z úspěšných grantů a především z doplňkové činnosti, jsem již hovořil. Chci jen zdůraznit, že spolupráce s průmyslovými podniky přinese fakultě též nezanedbatelné finanční částky do jejího rozpočtu.

Vnější vztahy naší fakulty by měly být především založeny na přímých kontaktech kateder s ústavu Akademie věd ČR a pracovišti

S Vaší nynější funkcí se patrně změní i Váš život a práce. Jste na tuto změnu připraven?

Věřím, že se můj život nezmění příliš. Co se týká mé práce na katedře chemického inženýrství, rád bych pokračoval stejným způsobem, jako před svým zvolením. Kromě pedagogické práce, tj. přednášení a vedení cvičení, bych v žádném případě nechtěl zanedbávat svoji vědeckovýzkumnou činnost. Jelikož mám rodinu v Jablonci nad Nisou, zbývá mi relativně více volného času. Doufám tedy, že budu mít i čas na sport a Univerzitní sportovní klub.

Na co se těšíte ve své nové funkci?

Nastupuji do funkce s tím, že naše fakulta patří mezi kvalitní fakulty, a to jak z hlediska vědecké práce, tak i z hlediska úrovně svých absolventů, a že budu mít výborné spolupracovníky. Jsem přesvědčen o tom, že spolupráce s nimi bude na velmi vysoké úrovni, což jistě přispěje k dalšímu rozvoji fakulty.

Redakce Vám, pane děkane, děkuje za rozhovor a podnětné myšlenky a přeje Vám hodně zdaru k naplňování vytyčených cílů.

projev nového děkana doc. Mikuláška

Klub kvestorů veřejných vysokých škol ČR zasedal v Pardubicích

úvodní slovo rektora prof. Ing. M. Ludwiga, CSc.; po jeho levé ruce nám. ministra doc. Ing. Josef Průša a ředitel odboru 33 Ing. Tomáš Kopřiva, po pravé ruce Ing. Tomáš Galle, Kvestor Masarykovy univerzity Brno

jednání se účastnili hosté ze Slovenské republiky - zleva - Ing. Dobříková, kvestorka, doc. Ing. Ostrovský, prorektor, oba z Univerzity Komenského Bratislava

Ve dnech 28. února až 1. března 2001 se na půdě Univerzity Pardubice konalo jedno z pravidelných jednání Klubu kvestorů VVŠ ČR, na které byli přizváni i vedoucí ekonomických odborů. Dvoudenní poradna proběhla za přítomnosti pozvaných hostů. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR zastoupila delegace v čele s náměstkem ministra panem doc. Ing. Josefem Průšou, CSc., dále pozvání klubu přijal Ing. Tomáš Kopřiva, ředitel odboru č. 33, Ing. Dobíšek, Ing. Dušek a Mgr. Hanžlová.

Jednání se první den dále zúčastnili zástupci Univerzity Jana Amose Komenského v Bratislavě, prorektor doc. Ostrovský a kvestorka Ing. Dobříková.

Na akademické půdě Univerzity Pardubice přivítal všechny účastníky jednání rektor, prof. Ing. Miroslav Ludwig, CSc. Poté byl zahájen dvoudenní nabitý program. V jeho prvé společné části vystoupil s aktuálními informacemi o financování VVŠ a též i k novele zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách náměstek ministra doc. Průša. Na jeho vystoupení navázal ředitel odboru financování vědy a výzkumu VŠ Ing. Kopřiva a jeho zástupce Ing. Dobíšek, který se věnoval investičním prostředkům. Po rozsáhlé diskusi se jednání rozdělilo do dvou skupin. Kvestoři se věnovali analýze financování VŠ a projektu jejich financování ve Slovenské republice v souvislosti s přípravou zákona o VŠ SR. Úvodní slovo a seznámení s provedenou pozoruhodnou analýzou ve Slovenské republice přednesli

prof. Ostrovský a kvestorka Dobříková. Klub kvestorů doporučil MŠMT ČR věnovat těmto analýzám slovenských kolegů pozornost.

Ekonomové projednávali otázky zúčtování se státním rozpočtem, uzávěrku a přípravu výroční zprávy o hospodaření VVŠ za rok 2000. K problematice vystoupila z MŠMT Mgr. Hanžlová.

Večer byl v pozdějších hodinách věnován již tradičně kuloárním jednáním, neformálním besedám a rozhovorům.

Druhý den byl zaměřen na problematiku organizačních struktur VVŠ a pokračovalo jednání o financování VVŠ. Zejména byly rozebrány podmínky financování rozvojových záměrů a fondů MŠMT. Velká část diskuse byla věnována novým postupům stanoveným vyhláškou MF č. 40/2001 o přípravě a předkládání investičních záměrů.

Kvestoři dále projednávali problematiku hospodaření s energiemi, energetické audity, financování programu SOCRATES a aktuální stav CESNETu.

Na závěr jednání všichni ocenili přípravu a zabezpečení jednání ze strany pracovníků Univerzity Pardubice a jménem klubu kvestorů poděkoval za všechnu péči jeho předseda doc. Vospěl, kvestor ČVUT.

Jsem proto rád, že i touto cestou mohu poděkovat všem, kteří se o zdárný průběh zasloužili.

Ing. Milan Bukač, kvestor UPa

5. rámcový program EU se začíná na univerzitě zdárně rozvíjet

Program IMPROVING – Zlepšování lidského výzkumného potenciálu a sociálně-ekonomické základny.

Založení Regionálního informačního a kontaktního centra pro 5. rámcový program s pobočkou na Univerzitě Pardubice <<http://rikoc.upce.cz>>.

Obsáhnout kompletně naráz celý 5. rámcový program EU je skoro nemožné. Pracovníci regionálního centra se tedy rozhodli pro

metodu výběru nejatraktivnější nabídky, která by byla na půdě univerzity použitelná ve větší míře.

V tomto smyslu lze považovat za velmi zajímavý **program IMPROVING - Zlepšování lidského výzkumného potenciálu a lidské základny.**

Dne 15. února 2001 se v Aule Univerzity Pardubice uskutečnil informační den zaměřený na konkrétní nabídky, které program nabízí pracovníkům univerzit a studentům-doktorandům.

Univerzitní aula A2 dne 15. 2. 2001

Program se ubírá v podstatě třemi směry:

■ **Tréning a mobilita výzkumníků**

se soustřeďuje na stimulaci dalšího vzdělávání – zejména mladých vědeckých pracovníků – prostřednictvím výzkumu, podporuje mezinárodní spolupráci výzkumných týmů, interakce a výměny pracovníků mezi akademickou a průmyslovou sférou atd.

■ **Zlepšení přístupu k významným infrastrukturám**

(jedná se o výzkumné instalace, sbírky, výjimečné lokality, knihovny, databáze a výzkumná centra) program podporuje zpřístupnění infrastruktur zahraničním odborníkům, další rozvoj infrastruktur a sdružování odborníků do tematických sítí, které slouží k výměně informací.

■ **Podpora vědecké a technologické dokonalosti**

ve smyslu setkávání mladých a zkušených výzkumníků za účelem dalšího vzdělávání, výměny zkušeností a navázání kontaktů, podpora nadaných mladých výzkumníků a špičkových výzkumných týmů (konference, ocenění, zvyšování informovanosti veřejnosti apod.).

Úvodem patřilo slovo Ing. Černému z VÚOS, a. s. Pardubice, který ve stručnosti představil Regionální informační a kontaktní centrum Pardubice a přivítal všechny přítomné z řad pracovníků univerzity a také hosty z Technologického centra AV ČR Ing. Evu Hillerovou a Janu Zichovou.

První část byla věnována stručným obecným informacím k 5. rámcovému programu EU - o struktuře programu, typech pod-

Jana Zichová –
TC AV ČR –
Národní
kontaktní bod
pro program
IMPROVING

porovaných akcí, výběru partnerů, finančních podmínkách atd. hovořila Ing. Hillerová.

Ve druhé části patřilo slovo Janě Zichové, která působí jako Národní kontaktní bod pro program Improving. Přednáška poskytla účastníkům mnoho užitečných tipů a rad, které jistě budou využitelné v praxi (např. databáze volných míst v rámci výzkumných tréninkových sítí, nabízená místa v průmyslových organizacích, volná místa v rámci tréninkových center pro doktorandy, výběr podporovaných infrastruktur, organizace konferencí a možnosti účasti na podporovaných akcích apod.).

V návaznosti na tento informační den by měly podle zájmu následovat další, které by přímo reagovaly na konkrétní dotazy, řešily případné problémy a korespondovaly s potřebami klientů. Od přednášek bude tendence přecházet k tzv. workshopům, které by podle zájmu potenciálních účastníků mohly být zaměřeny např. na návrhy projektů, hledání partnerů, pracovní programy, hodnotící kritéria, vyplňování formulářů, finanční podmínky apod.

Ing. Eva Hillerová – TC AV ČR

Ing. Karolína
Kašparová,
kontaktní osoba
na UPa

O plánovaných akcích bude Regionální centrum průběžně informovat.

Kontakty:

Regionální informační a kontaktní centrum při Univerzitě Pardubice
3. patro rektorátu Univerzity Pardubice,
Referát mezinárodních vztahů
Ing. Karolína Kašparová, tel. 603 6417

karolina.kasparova@upce.cz

VÚOS, a. s.:

vratislav.cerny@vuosas.cz

jiri.kvapil@vuosas.cz

Technologické centrum AV ČR:

zichova@tccas.cz

hiller@tc.cas.cz

Informace na:

<http://rikoc.upce.cz/improving.htm>

http://www.femirc.cas.cz/5p_hp_6_si.htm

(starý server TC AV ČR)

<http://project.cybertest.cz/tc2000/nko/improving/>

(nový server TC AV ČR)

<http://www.cordis.lu/improving>

Zajímavý výběr informací bude možné v dohledné době najít i na stánkách Referátu mezinárodních vztahů Univerzity Pardubice.

Ing. Karolína Kašparová, RIKOC - RMV
rektorátu Univerzity Pardubice

SOBOTA S INTERNETEM V UNIVERZITNÍ KNIHOVNĚ UNIVERZITY PARDUBICE

ZPRÁVA PRO MÉDIA:

Chodíte neradi na úřady? Přijďte se přesvědčit, že tam často vůbec chodit nemusíte!

Univerzitní knihovna Univerzity Pardubice pořádá **pro veřejnost v sobotu 24. března 2001 od 8 do 16 hodin den otevřených dveří s mottem: „Do knihovny na Internet, po Internetu na úřady“**.

Den otevřených dveří se koná v rámci akce Březen – měsíc Internetu a je určen pro všechny zájemce, kteří se chtějí dozvědět, jaké praktické informace lze na Internetu nalézt. Na rozdíl od loňského roku, kdy byla tato akce koncipována jako první setkání s Internetem, letos jsou hlavním tématem www stránky různých úřadů státní správy a samosprávy a servery, na nichž lze získat velké množství užitečných informací, a to i „mimo úřední dny a hodiny“.

Univerzitní knihovna v Pardubicích slouží nejen čtenářům - studentům a pedagogům - vysoké školy. Mezi jejími 5 229 uživateli je 861 (tj. plných 16.5%) z řad veřejnosti. Ti všichni mají možnost využívat knihovní fond čítající přes 160 tisíc svazků. Přímo na místě v moderní budově Univerzitní knihovny v Polabí-
nách je k dispozici čítárna s rozsáhlým prezenčním studijním a časopiseckým fondem, počítačové a multi-
mediální studovny a další moderní knihovnické služby včetně elektronického systému meziknihovních vý-
půjček, přístupu do databází a k informacím na Internetu.

(vw)

A jak akce proběhla?

V rámci celostátní akce BŘEZEN – MĚSÍC INTERNETU pozvala Univerzitní knihovna letos již podruhé do svých prostor všechny zájemce o toto informační médium. Jednalo se o sobotu 24. března 2001 a akce nesla název „Do knihovny na Internet – po Internetu na úřady“. Po loňské zkušenosti s obrovským zájmem z řad veřejnosti jsme letos akci pečlivěji připravili. Pro zájemce byly k dispozici informační brožurky o tom, jak se k Internetu připojit, jak zvládnout jednoduché vyhledávání i elektronickou poštu. Připravili jsme také specializovanou přednášku o dostupnosti informací z oblasti státní správy a samosprávy. Od osmi hodin jsme stáli u dveří a dychtivě očekávali první zájemce. Přišli. Ale s trochou nadsázky lze říci, že byli první i poslední. Oproti loňsku nás letos navštívilo téměř desetkrát méně lidí.

Pro každého návštěvníka jsme měli připraven anketní lístek a těšili jsme se, jaký si provedeme krásný výzkum. Výsledek je v tabulce.

Celou sobotu až do 16 hodin jsme tedy měli dost času přemýšlet, proč to dopadlo takhle. Informace do médií jsme dali včas, většina z nich také na naši akci skutečně upozornila a jejich zástupci se přišli podívat, jak akce probíhá. Možná případné návštěvníky odra-

Návštěvníků celkem: 22

Odevzdaných vyplněných anketních lístků: 15

Pohlaví	muž	žena			
	13	2			
Věk	do 15 let	16-25	26-45	46-60	nad 60
	1	3	5	5	1
Vzdělání	ZŠ	vyučení	SŠ	VŠ	
	2	1	5	7	
Zkušenost s I	poprvé	již několikrát	pravidelně		
	6	5	4		
V naší knihovně	poprvé	občas	registrovaný uživatel		
	8	4	3		

dilo „motto“ akce – na úřady chodí každý nerad. Nebo se opravdu za rok situace tak změnila a všichni už Internet znají - ze školy, ze zaměstnání, z internetových kaváren? Třeba ho má spousta lidí doma, protože pořídit si k počítači modem dnes již nikoho finančně nezruinuje a mobilní telefonování stojí mnohem víc než hodina připojení k Internetu mimo špičku. Anebo šli všichni raději strávit sobotu do supermarketu (supermarketů)?

A co příští březen? Asi tam půjdeme taky!

Mgr. Iva Procházková
vedoucí Univerzitní knihovny

• fakulty • DFJP • fakulty • DFJP • fakulty • DFJP • fakulty • DFJP • fakulty • DFJP •

Návštěva ministra dopravy a spojů na Univerzitě Pardubice

ministr při setkání s vedením fakulty
na děkanátě fakulty DFJP

při besedě v univerzitní aule - zleva - proděkan doc. Graja, ministr Schling,
děkan DFJP prof. Lánský

Dne 20. března t. r. naši univerzitu navštívil pan Ing. Jaromír Schling - ministr dopravy a spojů České republiky. Dopoledne na Univerzitě Pardubice zahájil přijetím prof. Ing. Milanem Lánským, CSc., děkanem Dopravní fakulty Jana Pernera, a setkáním s vedením fakulty. Poté byl přijat rektorem univerzity prof. Ing. Miroslavem Ludwigem, CSc., který mu při příležitosti návštěvy na univerzitě předal Pamětní medaili Univerzity Pardubice. Na závěr dopoledního pobytu ministra na univerzitě proběhla beseda pana ministra se studenty v univerzitní aule. O besedu projevila zájem nejen akademická obec dopravní fakulty, ale i studenti a pedagogové dalších fakult. Aula byla zaplněna do posledního místa, dokonce několik desítek studentů využilo k sezení schůdků. Lístečky s otázkami z pléna se scházely u doc. Volka a doc. Graji za předsednickým stolem, kteří je střídavě panu ministrovi pokládali. Otázky tvořily pestrou směsici, která pokrývala celou problematiku dopravy od restrukturalizace železniční dopravy přes začleňování naší republiky do EU až po sociální zabezpečení pracovníků v dopravě. Přestože pan ministr odpověděl převážnou část položených otázek, pro nedostatek času zůstala jejich část nezodpovězena. Doc. Volek požá-

dal pana ministra o laskavost, aby našel čas na písemnou odpověď na zbylé otázky, což pan ministr rád slíbil. Po hodině otázek a odpovědí v přátelské atmosféře se pan ministr s účastníky besedy rozloučil a odjel na další jednání svého nabitého denního programu. Poslední slova pana ministra před odjezdem vyjadřovala poděkování za srdečné přijetí na akademické půdě Univerzity Pardubice a Dopravní fakulty Jana Pernera. Návštěvu lze označit za velmi úspěšnou a prospěšnou pro další rozvoj pardubické dopravní fakulty.

Poznámka:

Odpovědi ministra Schlinga na zbylé otázky byly na dopravní fakultu doručeny 3. dubna a jsou pro zájemce k dispozici u proděkana pro pedagogickou činnost DFJP doc. Volka.

Poznámka redakce: Příjemnou atmosféru v zaplněné univerzitní aule umocňovalo osobité a přátelské vystupování a odpovědi pana ministra. Na dotaz, kterému z dopravních prostředků jako ministr dopravy dává přednost, odpověděl: „...svým vlastním nohám...“

doc. Ing. Josef Volek, CSc.
proděkan DFJP

Centrum dalšího vzdělávání pedagogů středních a vyšších odborných škol zaměřených na dopravu

V souladu se svou akreditací vychovává Dopravní fakulta Jana Pernera Univerzity Pardubice dopravní odborníky a vědecké pracovníky pro celou oblast technologicko-technických a obchodně-ekonomických problémů dopravy. Kromě forem řádného studia nabízí škálu vzdělávacích projektů v rámci celoživotního vzdělávání, které připravuje a realizuje společně s Institutem Jana Pernera, o.p.s.

Zvláštní kategorií zájemců o další vzdělávání tvoří pedagogové působící na středních a vyšších odborných školách a učilištích, kteří učí odborné předměty nosné z hlediska stávajícího a zejména budoucího uplatnění absolventů v dopravě. Úroveň znalostí těchto

pedagogů má bezprostřední dopad na vědomosti žáků zvláště s ohledem na potřeby kompatibility s Evropskou unií, vliv informační společnosti včetně dopadu nové techniky a technologie na změny v dopravě.

Ve snaze přispět k vybudování systému trvalé péče o pedagogy a poskytnout učitelům i potřebné učební pomůcky a materiály vypracoval Institut Jana Pernera, o.p.s. společně s Dopravní fakultou Jana Pernera projekt dalšího vzdělávání pedagogů středních a vyšších odborných škol a učilišť zaměřených na dopravu a předložil jej k akreditaci ministerstvu školství, mládeže a tělovýchovy. Při jeho zpracování byly využity i výsledky úkolu Fondu rozvoje vysokých

škola „Centrum dalšího vzdělávání pedagogů“ řešeného DFJP v roce 2000.

Dne 13. února 2001 získal Institut Jana Pernera, o.p.s. od MŠMT ČR osvědčení o způsobilosti realizovat předložený program jako cyklus seminářů na aktuální problémy ze všech oblastí dopravy. Mezi tématy jsou zejména novinky v problematice evropských dopravních předpisů, mezinárodního a vnitrostátního zasilatelství, kvality v osobní dopravě, integrovaných systémů přepravy osob, životního prostředí, informatiky a multimodální dopravy, dále otázky perspektivních dopravních prostředků, rekonstrukce a údržby pozemních a inženýrských staveb a další teoretické poznatky v oblasti mechaniky a informatiky.

Výběr jednotlivých tematických celků (vzdělávacích modulů) se řídí zájmem účastníků. Podle současného stavu poznání, případně podle zájmu účastníků bude možné je upravit, upřesnit, případně doplnit o nové poznatky. Součástí projektů bude i způsob hodnocení získaných znalostí a poskytnutí potřebných didaktických pomůcek. Jednotlivé moduly budou představovat cca 20 – 25 hodin výuky, včetně teoretické i praktické části a provedení závěrečných

zkoušek. Posluchači obdrží studijní materiály a pomůcky pro svoji další pedagogickou činnost.

Organizace studia je volena s ohledem na minimální časové zatěžování účastníků. Předpokládá se výuka jeden den v týdnu s přírodním využitím i víkendových soustředění. Podle skladby zájemců se soustředění uskuteční na pracovišti Institutu Jana Pernera v Praze, České Třebové nebo Pardubicích. Předpokládá se cca 15 – 20 posluchačů jednoho modulu.

Společnou snahou je vybudování fungujícího systému odborného zázemí pro pedagogy středních a vyšších odborných škol a učilišť, který by poskytoval i podklady pro jejich trvalé hodnocení. Zejména v době, kdy se připravuje řada nových bakalářských studijních oborů, umožní tento systém propojit hlavní účastníky vzdělávání (podniková sféra, vysoké školy, státní instituce), připravit potřebné odborníky pro jejich realizaci a současně využít i všechny formy učení včetně nejnovějších informačních a komunikačních technologií.

*Ing. Milena Foglarová
Institut Jana Pernera, o.p.s.*

VYCHOVÁVÁME ODBORNÍKY PRO PRAXI

Požadavky na odbornou způsobilost pracovníků v dopravě jsou upraveny celou řadou zákonů a vyhlášek, vyžadujících prokazování znalostí pro výkon určených odborných činností. Z hlediska mezinárodního uplatnění mají však významnou váhu i mezinárodní certifikáty, udělované na základě standardů vyhlášených profesními organizacemi a mezinárodními federacemi. I když jsou tyto tituly pouze prestižní, je o jejich získání zájem zejména s ohledem na zahraniční partnery.

Jedním z významných titulů vydávaných Mezinárodní federací spedičních svazů FIATA se sídlem ve Švýcarsku je „**SPECIČNÍ EXPERT**“, udělovaný zájemcům na základě ověřených znalostí ve smyslu standardů FIATA.

Ve spolupráci s Institutem Jana Pernera, o.p.s. bylo v rámci celoživotního vzdělávání otevřeno studium pro zájemce o udělení mezinárodního titulu „spediční expert“, respektující požadavky FIATA na odborné znalosti a umožňující posluchačům si tyto vědomosti ověřit zpracováním a obhájením závěrečné práce. Rozsah studia představuje cca 200 hodin výuky a je soustředěno do tří semestrů. Výuka se uskutečňuje 1 x za čtrnáct dnů tak, aby časové zatížení posluchačů bylo minimální. Podle zájmu zaměstnavatele se kurz uskutečňuje i přímo na pracovišti po pracovní době tak, aby zaměstnanci měli možnost absolvovat studium při minimální ztrátě svého volného času.

Základním cílem studia je rozšířit znalosti pracovníků působících v oblasti spedice, zvýšit profesionální úroveň jejich firem a zvýraznit jejich kompetentnost dokladem uznávaným po celém světě. Kromě znalostí o jednotlivých druzích dopravy jsou předmětem výuky zejména problémy spojené s celním řízením, pojištěním, platebním stykem a bankovními operacemi, logistickými technologie-

mi apod. Ukončení výuky každého předmětu je spojeno s prověřením získaných znalostí formou testů, na jejichž základě obdrží posluchači klasifikovaný zápočet. Témata závěrečných prací vycházejí z potřeb praxe a jsou předběžně projednána s vysílající organizací. Na základě úspěšného ukončení studia může absolvent prostřednictvím Svazu spedice a logistiky ČR požádat o vydání zvláštního diplomu FIATA, podepsaného prezidentem této celosvětové organizace se sídlem v Ženevě.

Do konce minulého roku absolvovalo tento kurz téměř 40 posluchačů, z nichž převážná většina má zájem nejen o získání znalostí, ale i o udělení mezinárodního osvědčení „spediční expert“. Dne 14. února t. r. se v Praze uskutečnilo slavnostní předání osvědčení o úspěšném ukončení kurzu 22 absolventům za přítomnosti prodávatele DFJP doc. Ing. Josefa Volka, CSc., výkonného ředitele Svazu spedice a logistiky ČR Ing. Jiřího Klady, CSc., ředitelky personálního odboru ČECHOFRACHT, a. s. Mgr. Ivany Nemeškalové, gestora projektu doc. Ing. Rudolfa Kampfa, CSc. a ředitele Institutu Jana Pernera, o.p.s. Ing. Karla Pivoňky, CSc. Přítomnými byla oceněna nejen úroveň získaných znalostí, ale i péče věnovaná Dopravní fakultou Jana Pernera a Institutem Jana Pernera posluchačům v průběhu studia a při jeho ukončování. Zejména byla vyzvednuta kvalita závěrečných prací, jejichž úroveň byla v mnoha případech srovnatelná s diplomovými pracemi absolventů řádného inženýrského studia.

V současné době jsou opět otevřeny dva nové běhy studia, které budou končit v roce 2002. Podle zájmu bude na podzim t. r. otevřena i další studijní skupina v Praze, případně v Pardubicích.

*Ing. Milena Foglarová
Vzdělávací a informační pracoviště
Dopravní fakulty Jana Pernera Praha*

• fakulty • FES • fakulty • FES • fakulty • FES • fakulty • FES • fakulty • FES • fakulty •

Rozhor s poslankyní Parlamentu České republiky Ing. Alenou Páralovou

V rámci výuky na Fakultě ekonomicko–správní se studenti i ostatní členové akademické obce setkávají a diskutují s významnými osobnostmi veřejného i politického života. Mimo jiné jsme měli možnost přivítat poslankyni Parlamentu České republiky Ing. Alenu Páralovou. V souvislosti s její návštěvou jsme ji požádali o následující rozhovor.

V letech 1997 a 1998 jste byla starostkou Městského obvodu Pardubice II, na jehož území leží část objektů univerzity. Spolupracoval tehdy městský obvod a jeho úřad s univerzitou?

Nově vzniklý městský obvod začal pracovat v únoru 1997. V té době probíhala první etapa výstavby knihovny. Úřad městského obvodu začínal postupně přebírat jednotlivé pravomoci státní správy, povoloval například kácení zeleně a podobné maličkosti. Vzpomínám si, že i já osobně jsem v této věci několikrát jednala s panem kvestorem i s autorem projektu knihovny panem architektem Třeštíkem. Po slavnostním otevření první části stavby se ve vedení univerzity vyskytly pochybnosti, zda je vhodné, aby se ve stavbě pokračovalo. Vznikly obavy z velkého zvýšení provozních nákladů. Pan rektor, v jehož pravomoci bylo rozhodnutí, se velice moudře rozhodl, že bude akceptovat rozhodnutí akademického senátu univerzity. Tehdy jsem se velmi angažovala ve prospěch zahájení druhé etapy stavby. Osobním dopisem jsem oslovila členy senátu. Dokonce se mi dostalo té cti, že jsem byla na jednání senátu pozvána a bylo mi uděleno slovo. Po velice náročném jednání se nakonec senát k mé velké radosti rozhodl pro dostavbu. Ze svého pohledu vnímám spolupráci obvodu a univerzity jako vynikající, ovšem to je pohled jedné strany. Členové obvodního zastupitelstva například ocenili snahu vedení univerzity o zřízení galerie tím, že galerii podpořili i finančně.

V roce 1998 jste byla za ODS zvolena do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Jak se díváte na to, že někteří poslanci či senátoři vykonávají současně ještě funkci starosty? Dá se to stihnout?

Já osobně jsem si to vyzkoušela na vlastní kůži, když jsem půl roku (od parlamentních do komunálních voleb) vykonávala souběžně funkci starostky Polabin i poslankyně. V podstatě se to stihnout dá, pokud starosta věnuje práci dovolenou a víkendy. Státní správu v obci vykonává úřad. Jednání zastupitelstva a rady starosta svolá v termínech, které se mu hodí. Funkce poslance vyžaduje vysoký stupeň nasazení, stejně jako funkce starosty. Pokud se dělají souběžně, některé zdánlivě méně významné věci se odkládají, nedomýšlejí do konce, zanedbávají. Špatný zákon způsobí nemalé náklady všem lidem této země a špatná samospráva je obtěžuje a může znamenat i nedomyšleně investované finanční prostředky.

Změnil se Vaším zvolením poslankyní Váš vztah k univerzitě?

Změnil se typ spolupráce. Ve sněmovně pracuji mj. v podvýboru pro vědu a vysoké školství. Tento podvýbor má jmenován sbor poradců, mezi nimiž je i rektor Univerzity Pardubice pan prof. Ing.

poslankyně Ing. Alena Páralová je velice spokojena se svou asistentkou Ing. Terezou Chovancovou, absolventkou Fakulty ekonomicko–správní Univerzity Pardubice

Miroslav Ludwig, CSc. S panem rektorem konzultuji všechny otázky, které se týkají vysokých škol, přímo a neformálně, prostřednictvím mailové pošty. Například v poslední době to byla poslanecká novela zákona o vysokých školách.

Pro naše posluchače je jednou z naléhavých otázek, zda bude na vysokých školách zavedeno školné. Pro jaký návrh byste ve sněmovně hlasovala?

Pro Vaše posluchače asi nikoli. Domnívám se, že školné by se týkalo až nových posluchačů. Myslím, že není možné měnit pravidla uprostřed hry. Vaši posluchači byli přijímáni bez školného a bez školného tedy dostudují. I když úplně vyloučit si dnes již netroufám nic. Ve sněmovně bych hlasovala pro zavedení školného. V tuto chvíli je v této zemi několik desítek mladých lidí, kteří sice v přijímacích zkouškách uspěli, a přesto nemohou na vysoké škole studovat, protože chybí finanční prostředky. Proč neumožnit těm, kteří zůstali pod čarou a složili přijímací zkoušky, aby si studium zaplatili? Naše zákony to neumožňují a obávám se, že v rozporu s právem člověka na vzdělání. V době, kdy přijímací zkoušky na některé vysoké školy vypadají jako jakýsi absurdní kvíz, se může snadno stát, že špičkový mladý člověk nemůže studovat. V počtu lidí studujících na vysokých školách velmi zaostáváme za ostatními evropskými zeměmi. Přinejmenším by si měl připlatit ten, kdo současně studuje

dvě vysoké školy a zabírá místo jinému. Vysokoškolák má asi desetkrát větší šanci na trhu práce než středoškolák. Proč by neměl investovat do své budoucnosti? Vždyť na každého vysokoškoláka se vlastně skládají všichni ostatní pracující občané tohoto státu. Kromě toho si lidé neváží věcí, které jsou zadarmo.

Ocitli jsme se v novém miléniu. Co byste naší univerzitě popřála alespoň do nejbližších let?

Špičkové a osvědčené pedagogy, protože právě na nich vše závisí. Hodně kvalitních studentů. Uskutečnění smělého plánu – dobudování moderního univerzitního komplexu na pravém břehu Labe.

Děkuji za rozhovor.

Miloš Charbuský

• fakulty • FChT • fakulty • FChT • fakulty • FChT • fakulty • FChT • fakulty • FChT • fakulty •

VÝZKUMNÉ CENTRUM

„Nové a perspektivní anorganické sloučeniny a materiály“

1. ÚVOD

Výzkumné centrum Univerzity Pardubice (dále jen Centrum) bylo založeno dne 1. 7. 2000 na základě smlouvy mezi Univerzitou Pardubice a ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). V Centru pracují dva partneři, a to Univerzita Pardubice, její Katedra obecné a anorganické chemie Fakulty chemicko-technologické, a Ústav anorganické chemie AV ČR (dále jen ÚACH), kteří se sdružili k řešení projektu „Nové a perspektivní anorganické sloučeniny a materiály“ (projekt LN00A028). Participace nejméně dvou partnerů, z toho jednoho z oblastí vysokých škol, byla podmínkou pro založení Centra.

Podnětem ke vzniku Centra byl program „Výzkumná centra“, který byl vyhlášen MŠMT na začátku roku 2000. Cílem programu bylo a zůstává „úsilí o prohloubení kvality vybraných oborů vědeckého poznávání“ a snaha „soustředit kapacity a prostředky na vybrané směry výzkumu, zvýšit kvalitu výzkumu, koncentrovat prostředky na omezený počet center, zvýšit podporu mladých výzkumných pracovníků, podpořit spolupráci výzkumných týmů různých institucí“. Podle zadání má tento způsob podpory výzkumu v České republice „umožnit českým odborníkům v relativně krátké době a v souladu s Principy vědní politiky a v souladu s Národní politikou výzkumu a vývoje dosáhnout srovnatelných výsledků s vyspělými zeměmi v oblasti výzkumu a vývoje“. Založení Centra bylo podle zadání „podporováno tam, kde je prokázána vysoká odborná způsobilost, doložen opravdový zájem partnerů o spolupráci a prokázány mimořádné předpoklady (i organizační a řídicí) pro vědeckou práci“.

Ve veřejné soutěži, do které se přihlásilo cca 150 navrhovatelů, uspělo zhruba 20% projektů. V rámci výběru byl posuzován i rozsáhlý projekt, předložený naší univerzitou a její Katedrou obecné a anorganické chemie FChT ve spolupráci s ÚACH. Projekt odpovídal zadaným parametrům a podrobně popisoval a rozebíral vědecký program Centra, jeho organizaci, personální a jiné zajištění. Zhrubně byly prezentovány i vědecké a publikační aktivity vedoucích i klíčových pracovníků Centra (vytvářejí program, vedou mladší pracovníky, aktivně se podílejí na výzkumu) včetně mezinárodních, např. práce v redakčních radách prestižních mezinárodních časopisů, organizování a práce ve výborech mezinárodních konferencí apod.

2. CÍL PROJEKTU

Některé cíle projektu byly zmiňovány výše. Konkrétním cílem našeho přijatého projektu je získání nových základních poznatků o anorganických a anorganicko-organických sloučeninách a materiálech s perspektivní aplikací v optice, optoelektronice, pro zápis a sdělování informací, pro chemii, katalýzu, senzory, elektroniku a zdravotnictví. Předpokládá se další rozšíření dosavadní intenzivní národní i mezinárodní spolupráce.

3. VÝZKUMNÝ PROGRAM

Program se týká několika aktuálních oblastí výzkumu. Soustřeďuje se na nové oblasti, sloučeniny a materiály, které jsou nebo

mohou být základem nových výrobků a technologií. Oblasti navrhovaného výzkumu patří mezi tzv. „žhavé“ oblasti, v současnosti se prudce rozvíjejí a mají řadu perspektivních aplikací. Vědecký program Centra navazuje na tento „boom“ a bude ho dále rozvíjet.

Hlavní pozornost bude věnována základnímu a orientovanému výzkumu nových a perspektivních anorganických, organo-metalických a organo-metaloidních sloučenin, amorfních látek, skel, nanokrystalů, monokrystalů a dalších látek s perspektivním použitím, studiu jejich struktury, reakcí a vlastností. Centrum se zabývá jejich syntézou, přípravou v definovaném stavu a fyzikálně-chemickou charakterizací. Budou studovány vztahy mezi jejich strukturou, charakterem vazeb, složením a vlastnostmi s cílem objasnění a využití těchto vztahů. Pozornost bude věnována i možným aplikacím získaných poznatků.

Konkrétní témata, kterými se Centrum v první fázi zabývá, se týkají následujících oblastí:

3.1. Amorfní a sklovité systémy chalkogenidů

Jsou studovány nové materiály (příprava, struktura, reaktivita, fotoindukované jevy, optické a termické vlastnosti) na bázi amorfních a sklovitých chalkogenidů prvků 14. a 15. grupy periodického systému s využitím pro optiku, infračervenou optiku (zesilování a generace světla, světlovodné materiály, záznam informací, nelineární optické materiály, fotorezisty vysokého rozlišení, plošné optické obvody). Vysoká optická propustnost v infračervené oblasti spektra, snadná mechanická zpracovatelnost a chemická odolnost jsou základem současného i potenciálního využití těchto látek. Výzkum amorfních chalkogenidů je ve světě velmi intenzivní a souvisí s vývojem optoelektronického a čistě optického zpracování informací.

Přes současné i další slibné aplikace jsou znalosti struktury, vlastností i změn, které probíhají v amorfních chalkogenidech, velice nedokonalé a neúplné. Četné aplikace těchto látek jsou bezpochyby daleko od optima. Zatímco metody přípravy objemových vzorků těchto látek jsou dobře zvládnuty, příprava tenkých vrstev binárních a ternárních chalkogenidů je často obtížná. Budou proto studovány nové metody přípravy (rf a magnetronové naprašování, laserová pulsní ablace, metoda sol-gel, metoda „spin-coating“), které mohou vést k homogenním vrstvám chalkogenidů i oxidů, jinak nepřipravitelných jen velmi obtížně.

Fyzikální stav řady amorfních chalkogenidů může být měněn působením světla (fotoindukované změny struktury, fotoindukované změny propustnosti, odrazivosti a indexu lomu, fotoindukované změny reaktivity). Všechny tyto jevy mohou být potenciálně využity pro přípravu optických elementů, fotorezistů vysokého rozlišení, mřížek, optických obvodů, světlovodů, zesilovačů světla a laserů, a to i v IČ oblasti spektra, ve které jsou chalkogenidy dobře propustné. Bude pokračováno v intenzivním studiu fotoindukovaných jevů i s nimi spojených materiálů. Budou studovány optické vlastnosti, jejich změny vyvolané expozicí, a to i elipsometrickými metodami

(homogenita a index lomu). Struktura a její změny budou studovány Ramanovou a IČ spektroskopii. Reaktivita tenkých vrstev chalkogenidů a její opticky vyvolané změny, zejména reakce povrchu s alkalickými činidly a reakce s některými kovy (např. Ag, Al, Cu, Zn) jsou aplikačně zajímavé a jejich mechanismus je jen málo znám. Chalkogenidy dotované stříbrem, jsou materiály se superiontovou elektrickou vodivostí, jejich reaktivita, propustnost a index lomu se dotováním výrazně mění.

Důležitou a zajímavou oblastí výzkumu budou i chalkogenidy dotované prvky vzácných zemin, které mohou být díky své intenzivní luminiscenci aplikovány pro zesilování a generaci světla v IČ oblasti. Je studována jejich příprava, struktura, optické a další vlastnosti.

Pozornost bude věnována i fotonickým materiálům, jejich přípravě a studiu.

Pro popis a potenciální použití jednotlivých chalkogenidů má zásadní význam i znalost jejich termických vlastností a možnost tyto vlastnosti cíleně ovlivňovat. Skelná transformace těchto látek, tj. přechod z rovnovážného stavu podchlazené kapaliny do nerovnovážného skelného stavu, je spojena s řadou termodynamických procesů. Pomocí metody diferenční skanovací kalorimetrie (DSC) a dynamické DSC budou studovány pochody důležité pro přípravu homogenních skel i pro zápis informací včetně kinetiky jejich krystalizace.

3.2. Oxidy a chalkogenidy přechodných kovů

Bude studována syntéza a charakterizace oxidů kovů s definovanou strukturou, tvarem a rozměry částic, a to zejména těch, u kterých se očekávají mimořádné vlastnosti elektrické, magnetické, optické a jejich kombinace. Budou studovány nanočástice různých oxidů kovů, fotokatalyticky aktivní materiály na bázi TiO_2 , mikrostruktura a tvorba nových fází v systému $\text{RuO}_2\text{-TiO}_2$. Fotokatalyticky aktivní TiO_2 je v současné době perspektivní materiál pro různé aplikace, např. v oblasti materiálů, na nichž při působení světelného záření dochází k degradaci organických a zčásti i anorganických nečistot. Úsilí bude zaměřeno na přípravu těchto materiálů a na jejich charakterizaci. Budou hledány možnosti zvýšení stálosti nanočástic při ohřevu a v koloidních systémech. Bude charakterizována mikrostruktura produktů a studována optimalizace výsledných fotokatalytických vlastností. Součástí výzkumu bude i hledání možností syntézy fotokatalyticky aktivního TiO_2 z průmyslově dostupných surovin a meziproduktů při výrobě pigmentů na bázi TiO_2 .

Dále bude studována metoda sol-gel pro přípravu vysoce homogenních materiálů, pro přípravu velmi malých (nm) částic pro syntézu feroelektrických, magnetických a polovodivých materiálů, materiálů pro nelineární optiku a zápis informací. Nanokompozitní magnetické materiály jsou zajímavé pro přípravu záznamových médií o vysoké hustotě záznamu, ale i pro teoretické studium magnetických interakcí monodimenzionálních struktur a studium povrchového magnetismu. Jsou připravovány a studovány nové typy magnetických nanokompozitů se spinelovou strukturou (např. CoFe_2O_4 , NiFe_2O_4) a nové matrice na bázi TiO_2 , Al_2O_3 a dalších. Metoda sol-gel bude aplikována i na přípravu fotonických materiálů, tedy na oblast, která slibuje nové fyzikální vlastnosti a nové aplikace.

Bude studována příprava, elektrické a optické vlastnosti nových polovodivých nízkodimenzionálních a amorfních materiálů (včetně „quantum dots“) i jejich potenciální využití v optoelektronice. Budou studovány např. nanokrystaly polovodičů II-VI (CdS , ZnS) v SiO_2 matici připravené metodou sol-gel. Budou rovněž studovány nové vrstvy feroelektrických materiálů pro použití v elektronice.

3.3. Organokovové sloučeniny

Předmětem systematického výzkumu s cílem nahlédnout vztahy mezi strukturou a statickými i dynamickými (reaktivitou, katalytickou aktivitou, biologickou aktivitou) vlastnostmi organometalických sloučenin, jsou:

- jedno- a vícejaderné komplexy typu $\text{M}_n(\text{Ar})_m\text{L}_c$ (M je nepřechodný nebo přechodný kov, Ar je η^1 nebo η^n – vázaný dvoj- nebo troj-

rozměrný aromatický ligand, L je 1-nebo n- vázaný vedlejší ligand),

- heterobimetalické komplexy obsahující dva centrální kovové atomy rozdílného charakteru, jež mají rozdílná ligandová okolí.

V počáteční fázi se výzkum zaměří především na sloučeniny organocínitité a na lomené a polosendvičové komplexy přechodných kovů skupin 4, 5 a 6. U komplexů bimetalických se budeme zabývat nejprve komplexy, jejichž jedna část bude metallocenová. Výzkum uvedených sloučenin se soustředí na jejich syntézu a charakterizaci, na studium jejich molekulových přeměn v molekule samotné, na molekulové přesmyky, reduktivní eliminace, přeskupení ligandů (migrace, změna hapticity, fluxionální chování), na spojování ligandů v koordinační sféře centrálního atomu, na tepelný rozklad a tepelnou přeměnu. Dále se výzkum soustředí na studium jejich reakcí s chemicky, technicky a biologicky zajímavými reaktanty, na vytěsnění ligandu, adiční reakce, na reakce s ligandem (způsob a místo jeho koordinace), na změny v nově koordinovaném ligandu.

Pomocí empirických metod organokovové a koordinační chemie (teorie ligandového pole, fragmentová metodologie, isolobální analogie, klastrové modely), metod kvantové chemie, metod molekulové mechaniky (s využitím experimentálně nalezených potřebných veličin) budou studovány elektronové a sterické vlastnosti přípravených sloučenin.

Cílem experimentálního i teoretického strukturálního studia v této oblasti je prozkoumat vliv elektronových a sterických faktorů na „reakční prostor“ v okolí reakčního centra organokovové sloučeniny, tj. jejího centrálního atomu.

Nové sloučeniny výše uvedených typů by mohly být používány jako takové (léčiva, prostředky pro povrchovou úpravu nejrůznějších materiálů, ochrana proti škůdcům, stabilizátory plastů aj.), jednak jako pomocné chemikálie pro speciální syntézy, a to jak v katalytických množstvích (polymerizace -alkenů, isotaktická polymerizace propenu a syndiotaktická polymerizace styrenu, esterifikace apod.), tak i v množstvích stechiometrických (regio- a stereoselektivní syntéza, asymetrická syntéza, substituce do neobvyklých poloh, antimarkovnikovské adice, posuny násobných vazeb apod.).

3.4. Chemie karboranů a jejich heteroboranových analogů

Na pracovišti ÚACH je extenzivně rozvíjena karboranová chemie. Kromě objevu celé řady základních mono- a dikarboranů, byli v poslední době objeveni dlouho hledaní zástupci 11-vrcholové serie trikarboranů (t. zv. trikarbolidy) a tetrakarboranů (tetrakarbolidy). Velmi cenným objevem byla izolace prvních reprezentantů penta- a hexakarbaboranové řady. Zcela nedávno bylo zjištěno, že poměrně snadno je možné připravit rozmanitá fosforová analoga karboranů. Přítomnost fosforu v klastrové poloze enormně rozšiřuje prostor výzkumu v chemii boranových klastrů, která je a bude rozvíjena v rámci Centra.

V oblasti chemie karboranů je sledována příprava dalších nových typů karboranů, zvláště $\text{C}_3\text{-C}_6$ sloučenin. Budou rozvíjeny i nové metody inkorporace uhlíku do skeletu s využitím netradičních inzerčních činidel, jako např. CH_2O a CHBr_3 . Důraz bude kladen na reakce vedoucí k násobné inzerci uhlíku a na sloučeniny, které mohou sloužit jako -donorové ligandy pro tvorbu metalakarboranových komplexů s přechodnými kovy. Studovány budou i reakce vedoucí k izomerizaci, polyedrické kontrakci a expanzi skeletu.

Lze očekávat, že celý projekt povede k nebyvalému rozvoji klastrové chemie boru a že výsledky tohoto výzkumu budou prezentovány v nejcitovanějších chemických časopisech. Tato problematika též nabízí množství kvalitních témat pro doktorské disertační práce.

4. OČEKÁVANÉ VÝSLEDKY

Centrum spojuje experimentální a personální kapacity obou pracovišť (Univerzita Pardubice a ÚACH). Díky takové spolupráci je možné společně řešit i rozsáhlejší výzkumné problémy, využít zku-

šenosti, lidské kapacity i zařízení obou partnerů. Předpokládá se výrazné zvýšení kvality i množství nových poznatků a publikovaných prací i zlepšení výchovy doktorandů. Získané výsledky budou podkladem pro další potenciální aplikace. Důležitým zdrojem očekávaných výsledků činnosti Centra je participace mladých vysokoškoláků a vědeckých pracovníků s průměrným věkem pod 30 let. Ti byli vybíráni z nejlepších doktorandů z posledních let.

Projekt je rozvržen na 5 let s potenciálním prodloužením činnosti na další období.

5. DOSAŽENÉ VÝSLEDKY CENTRA

Přestože se projekt teprve rozbíhá, bylo již během krátkého období prezentováno nebo zasláno k publikaci ~ 20 původních vědeckých prací vesměs v mezinárodních časopisech a sdělení na mezinárodních konferencích. Podrobný popis a rozbor jednotlivých výsledků je k dispozici u vedoucího Centra.

6. PERSONÁLNÍ A ORGANIZAČNÍ ZABEZPEČENÍ ČINNOSTI CENTRA

V Centru pracovalo v období 1. 7. – 31. 12. 2000 celkem 32 pracovníků, z toho 15 klíčových na částečný úvazek (7,4 přepočteno na plnou pracovní kapacitu), 15 kmenových (12,5 přepočteno na plnou kapacitu a 2 techničtí pracovníci (0,7 přepočteno na plnou kapacitu). K doplnění bude docházet i ve 2. a 3. roce projektu. Jak řešitel (prof. M. Frumar, DrSc., UPa), tak i spoluřešitel (Ing. B. Štíbr, DrSc., ÚACH) a značná část pracovníků Centra prošli dlouhodobými i krátkodobými pobyty v zahraničí a udržují živé pracovní kontakty se zahraničními pracovišti.

V Centru pracují 4 pracovníci s hodností DrSc., 3 profesori, 2 docenti, 14 s hodností Ph.D. nebo CSc. Z kmenových pracovníků (vesměs mladí) má vědeckou hodnost Ph.D. nebo CSc. 5 pracovníků. Komunikace mezi jednotlivými laboratořemi Centra je velmi intenzivní a pracuje se i na společných úkolech.

Věková skladba všech kmenových pracovníků zůstává příznivá, průměrný věk je necelých 31 let, pouze 3 kmenoví pracovníci jsou starší 40 let, 9 je mladších 30 let.

V Centru (ÚACH) pracují 2 pracovníci z Bulharska a velmi dobře se osvědčují. Situaci při získávání dalších mladých pracovníků lze pravděpodobně řešit pouze soustavným zlepšováním ekonomických i pracovních podmínek.

Všichni klíčoví pracovníci Centra z katedry obecné a anorganické chemie (přestože část jejich pracovní doby ~1/3 byla vyčleněna

pro práci v Centru a je vkladem univerzity do práce Centra) plní všechny své pedagogické povinnosti. Většina mladých pracovníků se nad své povinnosti v Centru a bez finanční náhrady podílí na výuce v laboratořích I. ročníku (Obecná a anorganická chemie).

Organizační zabezpečení činnosti Centra se opírá o stávající strukturu Univerzity Pardubice a ÚACH. Centrum využívá jejich služeb, prostor a vybavení laboratoří i pracoven. Tento příspěvek k činnosti Centra je spolu s dalšími smluvně zahrnut do vkladu univerzity a ÚACH do činnosti Centra.

Smluvně je upraveno i sdílení některých prostor FChT mezi katedrou obecné a anorganické chemie a Centrem. Část prostor byla uvolněna v prostorách této katedry a všechny slouží v současnosti pro potřeby obou. Další laboratoře jsou pro Centrum upravovány ze suterénních prostor bývalých dílen FChT a budou, jak doufáme, v brzké době dokončeny.

Přístroje nově pořízované pro práci Centra budou k dispozici i ostatním pracovníkům FChT.

7. ODBORNÁ SPOLUPRÁCE CENTRA V RÁMCI ČR

V souladu se zadáním rozvíjí Centrum národní i mezinárodní spolupráci. V rámci ČR spolupracuje Centrum zejména s následujícími organizacemi: Výzkumný ústav organických syntéz, a. s. Pardubice-Rybitví (NMR spektra), Ústav makromolekulární chemie AV ČR Praha (NMR spektra v pevné fázi), Katedra anorganické chemie PF UK Praha (difrakční analýza monokrystalů), Výzkumný ústav anorganické chemie Ústí nad Labem (katalýza), PŘF UK Praha (rentgenová difrakce, výpočetní středisko), ÚOCHB AV ČR (NMR, ORD a CD spektroskopie), MFF UK Mössbauerova spektroskopie a její aplikace v oblasti charakterizace nanostrukturálních materiálů obsahujících Fe. Stanovení fotokatalytické aktivity TiO_2 je řešeno ve spolupráci s ÚFCH AV ČR, kde je potřebné zařízení provozováno. Intenzivní je spolupráce s FzÚ AV ČR (laserová ablace, luminiscence), s Katedrou fyzikální elektroniky PŘF MU Brno (elipsometrie, optické vlastnosti, naprašování tenkých vrstev), Ústavem jaderné fyziky (Rutherfordův zpětný rozptyl) a se SLCHPL AV ČR a Univerzity Pardubice.

9. ZAPOJENÍ CENTRA DO MEZINÁRODNÍCH PROGRAMŮ A STRUKTUR

Centrum rozvíjí intenzivně i mezinárodní spolupráci. Byla navázána smluvní spolupráce při výzkumu a výchově diplomantů a doktorandů s Ústavem anorganické chemie Přírodovědecké fakulty Univerzity Martina Luthera v Halle-Wittenbergu, dále existuje smluvní spolupráce s univerzitami v Aberdeenu, Bruselu, Palermu, Dortmundu a Szegedu při řešení programu COST (OC D8.20/1997). Intenzivní je spolupráce s Univerzitou v Trenčíně (otázky skelné transformace). Připravuje se spolupráce s pracovišti v Belgii a USA.

Skupina chemie boru (UACH) se také podílí na programu COST a existují velmi účinné a neformální spolupráce v oblasti chemie sloučenin boru s následujícími zahraničními partnery: School of Chemistry, Univerzita Leeds (makropolyedrická a heteroboranové chemie), Institut de Ciencia de Materials Bellaterra, Španělsko, (chemie di- a trikarbolidů), Univerzita Erlangen, SRN (teoretická chemie), Univerzita Edinburgh, UK (elektronová difrakce).

V oblasti chemie pevných látek probíhá spolupráce s Instituto de Ciencia de Materiales de Sevilla, Španělsko (tepelný rozklad pevných látek, aplikace moder-

Ing. R. Bína a Ing. M. Pavlišta při práci na Ar lince

student 4. ročníku P. Novák si dovede poradit i s vakuovou odparkou

ních metod výzkumu struktury polykrystalických materiálů), University of Strasbourg, Francie (syntéza, charakterizace a aplikace nanokompozitních materiálů připravených metodou sol-gel), Centre de Thermodynamique et Microcalorimétrie, Marseille, Francie (tepelný rozklad pevných látek, příprava pevných oxidů kovů s řízenou porozitou, aplikace moderních metod výzkumu struktury), Inorganic Chemistry Laboratory, Romanian Academy-Timisoara Branch, Rumunsko (příprava a charakterizace nanokompozitních magnetických materiálů).

V uplynulých měsících navštívilo Centrum několik zahraničních pracovníků (prof. Lucas, University of Rennes; prof. Hagenmuller, University of Bordeaux; Dr. Petkov, Acad. Sci. Sofia; prof. Olivares, University of Mexico; Dr. Aggarwal, NRL Washington), všichni přednesli přednášky.

Centrum bylo pověřeno na doporučení mezinárodního poradního výboru pořádat v Pardubicích v roce 2002 13. Mezinárodní sympozium „Non-oxide and new optical glasses“ (předseda konference prof. M. Frumar). V listopadu 2001 bude Centrum spolupředatelem Semináře s mezinárodní účastí: Speciální a chalkogenidová skla.

Pracovníci Centra včetně doktorandů se aktivně zúčastňují řady mezinárodních konferencí a dalších aktivit.

10. PODÍL CENTRA NA DOKTORSKÝCH STUDIJNÍCH PROGRAMECH

Studenti řeší samostatně komplexní úkoly a podílejí se na výzkumném programu Centra. V tomto roce pracovali na řešení otázek z oblasti amorfních látek a skel, jejich přípravy a charakterizace, jejich fotoindukovaných jevů, z oblasti syntézy a charakterizace fotoaktivního TiO_2 , syntézy a charakterizace nanokompozitních materiálů i na otázkách z oblasti organokovové a boranové chemie. Tři z doktorandů dokončili v roce 2000 svá doktorská studia a od 1. 7. 2000 pracují jako kmenoví zaměstnanci Centra. V dohledné době budou obhajovat své disertační práce. Disertační práce ostatních doktorandů jsou koncipovány tak, že se jejich výzkumná činnost překrývá s úkoly programu Centra.

Výsledky a celková atmosféra, která se formuje v průběhu činnosti Centra, bude, jak doufáme, dostatečným stimulem pro získání mladých a hlavně kvalitních doktorandů. Tato situace se může dále zlepšit zapojením klíčových pracovníků Centra z Řeže do pedagogické činnosti i výchovy doktorandů na FChT. Takové řešení napomůže i k daleko těsnější spolupráci mezi oběma složkami Centra.

V oblasti chemie boranů na pracovišti ÚACH AV ČR Řež jsou zapojeni do postgraduální výchovy 2 pracovníci Centra. V oblasti chemie pevné fáze na pracovišti ÚACH AV ČR Řež jsou zapojeni do postgraduální výchovy 3 pracovníci Centra, postgraduální program zatím probíhá v souladu s plánem. V Pardubicích studuje v rámci Centra 6 studentů v programu Anorganická chemie a 3 studenti v programu Chemie a technologie pevných látek.

11. PODPORA MLADÝCH VÝZKUMNÝCH PRACOVNÍKŮ

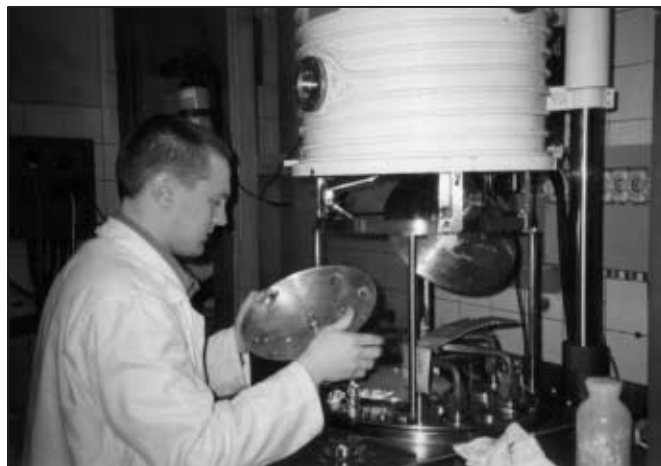
Na pracovišti ÚACH v Řeži byly vybudovány prostory pro levně a velmi dobře ubytování mladých výzkumných pracovníků. Mladí pracovníci mají na ÚACH všechny předpoklady k úspěšné práci, avšak zájem o práci není na očekávané úrovni. Věříme, že se situace během řešení projektu zlepší.

Na pracovišti v Pardubicích jsou standardní podmínky pro ubytování, stravování a práci.

Finanční prostředky, které dostávají doktorandi a mladí pracovníci z Centra navíc, jim pomáhají překlenout obtížnou ekonomickou situaci.

12. FINANCOVÁNÍ CENTRA

Práce Centra je zajišťována ze 3 zdrojů. Největší část tvoří účelové finanční prostředky, které jsou na projekt poskytovány zadavatelem, tedy MŠMT. Ty činí v letošním roce 17 mil. Kč, z toho polovina pro Univerzitu Pardubice, druhá polovina pro ÚACH. Univerzita a ÚACH se svými vklady na činnosti Centra spolupodílejí. Na

Ing. J. Jedelský připravuje vakuové napařování tenkých vrstev chalkogenidových skel

pokrytí režijních výdajů a služeb je Centrem poskytováno univerzitě (FChT) a ÚACH z příspěvku MŠMT cca 20 % z ostatních neinvestičních prostředků dotace. V letošním roce je to jen pro univerzitu (FChT) Pardubice cca 400 000 Kč. Centrum přináší Univerzitě Pardubice zprostředkovaně i další prostředky určené na nespecifikovaný výzkum. I tato suma je poměrně značná.

Z prostředků MŠMT je zhruba 1/2 všech prostředků (dotace) poskytnuta jako účelově vázané investiční prostředky. I tyto investice budou majetkem univerzity a budou sloužit i potřebám ostatních pracovníků fakulty.⁽¹⁾

Projekt předpokládá i určitý vklad (spoluúčast) obou partnerů. Vklad Univerzity Pardubice spočívá zejména v zajištění prostor, sdílení jejich vybavení, spoluúčast na využití a pořízení investičních i neinvestičních prostředků, v uvolnění části pracovní doby klíčových pracovníků pro práci v Centru.

Centrum má vlastní účetnictví, oddělené od účetnictví ostatních složek univerzity i ÚACH.

Za práci v Centru dostávají pracovníci Centra určitou odměnu navíc. Protože existují okolo této části mnohé dohady a fámy, mohu podotknout, že pokud je mi známo, podíl vyplácený na nás je ten z nejmenších v celé ČR. Nicméně i tato malá část je pobídkou pro vyšší výkony, může vytvářet tolik potřebný gradient v odměňování a být krůčkem k další denivelizaci platů. V současné době často i ti zanícení pracovníci, kteří věnují své práci 12 i více hodin denně, produkuje vysoce nadprůměrné množství nových poznatků, mají stejný nebo někdy i nižší plat než jejich často jen průměrní kolegové.

Závěr:

1. Zřízení Centra je bezpochyby velmi pozitivní krok. V oblasti základního výzkumu v chemii byla v celé republice zřízena pouze 3 Centra a jedno z nich je na univerzitě v Pardubicích. To je bezpochyby vysoké uznání pardubické univerzity, Fakulty chemicko-technologické i její katedry obecné a anorganické chemie, ale i závazek a výzva k všestranné podpoře. Je to současně i pozitivní krok k přibližování našeho vysokého školství a naší republiky k normám EU.
2. V Centru se podařilo vytvořit větší počet nových pracovních míst pro mladé pracovníky, z toho v Pardubicích 6 míst. Tito pracovníci mohou být (a jistě budou) zdrojem omlazování učitelského sboru fakulty a také ÚACH. Protože pracují ve vědecky produktivních skupinách efektivních a nadšených badatelů, lze očekávat, že jejich výsledky budou nadprůměrné a jejich cesta k rychlejší habilitaci a jmenování bude otevřena bez potřeby snižování požadavků. Dá se očekávat, že tito pracovníci se budou rychleji blížit k dobré evropské i světové úrovni a vytvoří tolik potřebný gradient i hnací sílu další činnosti katedry i ostatních útvarů fakulty.

3. Finanční příspěvek MŠMT na práci Centra (~17 mil. Kč/rok, z toho jednu polovinu pro ÚACH) je významným příspěvkem do rozpočtu univerzity. K tomu dále přistupují i prostředky za nespécifikovaný výzkum.
4. Vytvořením společného pracoviště s ÚACH se zesílí spolupráce a vzájemné možnosti využití výzkumných (lidských i přístrojových) kapacit obou partnerů, a tedy i naší univerzity. I to je krok k tolik potřebnému sblížení vysokých škol a Akademie věd ku prospěchu obou i ku prospěchu našich studentů.
5. Zhruba 1/2 úcelových prostředků MŠMT je určena na investice a rozšíří tak přístrojové vybavení a experimentální možnosti jak pracovníků Centra, tak Fakulty chemicko-technologické.
6. Pověst a dobré jméno univerzity jako celku se skládá z pověsti a úspěchu jejich fakult a dalších složek. Lze si jen přát, aby dobrou národní i mezinárodní pověst získalo co nejvíce pracovišť univerzity a aby podobných výzkumných pracovišť vzniklo na naší alma mater ještě několik.

V závěru bych chtěl poděkovat vedení univerzity i FChT za skutečně aktivní podporu při zřizování Centra i za stálou podporu v průběhu krátkého období jeho činnosti. Myšlenka zřizování Vý-

zkumných center je nová a při jejím uskutečňování se objevuje mnoho legislativních i organizačních problémů. Jsem rád, že se je daří řešit, a to díky podpoře Centra vedením univerzity i fakulty. Jsem hluboce přesvědčen, že tato podpora a vsříčná spolupráce bude pokračovat i v budoucnu. Bude to jak k prospěchu univerzity, tak jejích studentů i doktorandů.

*prof. Ing. Miloslav Frumar, DrSc.
vedoucí Výzkumného centra*

(1) V této souvislosti bych si dovilil malou osobní poznámku. Část pracovníků FChT se staví proti pořizování nových vědeckých přístrojů a svůj názor opírá o obavu z nutnosti odepisovat investiční prostředky. Odpisy jsou jistě nepřijemné, ale zajišťují reprodukci strojního zařízení. Bránit se vybavování laboratoří moderními přístroji mi připadá stejně moudré, jako kdyby se nějaký truhlář z obavy o odpisy nekoupil hoblovku a raději by hobloval ručně. Každému je jasné, jaká bude jeho produktivita i to, že dobrý nábytek vyrábět nemůže, a pokud ano, bude asi neprodejný. V našem případě si musíme uvědomit, že podle vysokoškolského zákona musíme nejen bádát, ale i učit a připravovat studenty a doktorandy pro práci v 21. století. Pokud je, obrazně řečeno, naučíme pracovat jen s ručním hoblíkem, budeme je předurčovat pro státní podporu v nezaměstnanosti ihned po absolvování naší fakulty. Budeme se pak i nadále vzdalovat úrovni EU a konkurenceschopnost našich absolventů, celé fakulty a následně i průmyslu bude i nadále velmi nízká. To si, jak doufám, nemůže přát nikdo rozumný, a to ani ve snu.

Vědecko-informační centrum chemické informatiky

*levo - okamžik slavnostního otevření centra
nahore - pohled na studenty při výuce předmětu chemická informatika*

Dne 16. března bylo v prostorách katedry řízení procesů a výpočetní techniky (učebna č. 230) FChT slavnostně otevřeno Vědecko-informační centrum chemické informatiky (dále jen centrum). Přítomni byli vedoucí jednotlivých kateder FChT, děkan FChT a pracovníci, kteří se na vybudování centra podíleli. S krátkými proslovy o podpoře centra a poděkování za práci spojenou s přípravou centra vystoupili děkan FChT Josef Kotyk, vedoucí centra Petr Klán a zástupce společnosti Dell Martin Kilián, která centrum vybavila počítači. Po té děkan Josef Kotyk přestřížením pásky centrum otevřel.

Vědecko-informační centrum chemické informatiky vzniklo na základě finanční podpory projektu MŠMT LI2000008, jehož řešitelem je Petr Klán. Centrem se rozumí multifunkční učebna s devíti multimediálními počítači a serverem sloužící zejména ke zpřístupňování chemických informací a chemických informačních zdrojů v národním i mezinárodním měřítku. Bude sloužit univerzitním pra-

covníkům, studentům a odborné chemické veřejnosti. Běží zde výuka několika předmětů a předpokládá se zde konání vědeckých a odborných seminářů v souladu se zaměřením centra. Centrum je otevřeno v pracovní dny od 8:00 do 17:00 hodin. Umožňuje rychlý a snadný přístup pracovníků univerzity, studentů i chemické veřejnosti k chemickým informacím. Pokud neběží výuka daná rozvrhem, je možné centrum volně využívat.

Základ technického vybavení centra tvoří počítače firmy Dell typu Dell Optiplex GX 115 MT, jejichž duši tvoří procesor Intel Pentium III s kmitočtem 733 MHz a rychlou 256 kB Cache paměť. Každý počítač má dále paměť SDRAM o velikosti 128 MB, pevný disk 10 GB, floppy jednotku, kvalitní grafickou kartu ATI All in Wonder 128, 32 MB a velký, přehledný 17 monitor Dell E770. Rychlý přístup na Internet zajišťuje integrovaná síťová karta s přenosovou rychlostí 100 Mb/s. Součástí centra je také společná laserová tiskárna, kde je možné získané informace bezprostředně tisknout.

atmosféra bezprostředně po otevření

Server je typu DELL PowerEdge 1400 s procesorem Intel Pentium III, 800 MHz s 256 MB RAM, CD a floppy mechanikou.

Počítače jsou zatím vybaveny operačním systémem Windows 98, programovým balíkem Microsoft Office 2000, Web prohlížeči Netscape Navigator i Internet Explorer. Ochranu proti virům zajišťuje antivirový program AVP (firmy PCS software) a systémovou politiku chránící instalované programy před poškozením a přesně vymezující práva uživatelů program OptimAccess (firmy SODAT software). Instalaci programového vybavení se ctí provedl Václav Dušek z univerzitního Centra informačních technologií, centrum zatím pracuje spolehlivě.

Páteřním programem se v první polovině tohoto roku stane program ChemOffice, což je ve světě standardně používaný soubor programů pro práci s chemickými informacemi, který zahrnuje zejména profesionální kreslení chemických struktur ChemDraw (výstupy tohoto programu běžně akceptují chemické časopisy ve světě), databázový program ChemFinder s 250 000 chemickými reakcemi a 180 000 sloučeninami a program Chem3D Ultra pro vizualizaci a výpočty. Centrum bude také do budoucna usilovat o přístup k některým placeným chemickým databázím tak, aby poskytlo svým uživatelům komplexní služby pro práci s chemickými vědeckými informacemi.

Ilustrační fotografie zhotovil Svatopluk Rafael, který je také autorem malé výstavy historických modelů elektrotechniky, počítačové techniky a radiopřijímačů, která příjemně snoubí moderní techniku s tou nedávnou nebo i dávější a přispívá tak k příjemné atmosféře v centru.

doc. Ing. Petr Klán, CSc.

Katedra řízení procesů a výpočetní techniky FChT

Spolupráce katedry teorie a technologie výbušnin se Slovenskem

Technologický pavilon univerzity v Doubravicích

pavilon, v němž sídlí katedra teorie a technologie výbušnin

Katedra teorie a technologie výbušnin Fakulty chemicko-technologické od svého vzniku v roce 1953 byla a zůstává jediným pracovištěm toho druhu na území Čech a Slovenska a jedním ze dvou pracovišť ve státech NATO a EU. Již její první absolventi participovali koncem padesátých let na zavádění a spuštění speciální výroby v Chemku Strážske. Nynější vedoucí katedry pracoval v tomto podniku 23 let. Současný Závod speciálnej výroby jmenovaného podniku je nejúspěšnějším exportérem trhavín do vyspělých států „bývalého“ Západu ze všech výrobců výbušnin na území bývalého Československa. Podobně i Divízia priemyslových trhavín akciovej spoločnosti Istrochem Bratislava úspěšně vyváží své výrobky nejen do jižní a západní Evropy, ale i do Čech. Ve vedení a na klíčových technických postech obou těchto výroben stojí absolventi pardubické katedry a katedra s nimi nepřetržitě udržovala

a udržuje velmi úzké výzkumně-vývojové a přátelské kontakty. Nejvýznamnějším výstupem spolupráce katedry s a. s. Istrochem Bratislava před rokem 1990 je sortiment dosud vyráběných trhavín Danubita a důlně bezpečná trhavina Harmonit AD, s a. s. Chemko po roce 1990 je to úvod a zahájení výzkumu a vývoje trhavín pro LOVA (t. j. pro nízkozranitelnou municí). Počínaje rokem 1994 se úspěšně rozvíjí a prohlubuje spolupráce i s Armádou SR, zejména s Vojenským technickým a skúšobným ústavom Záhorie.

Po roce 1990 absolvovalo magisterské a licenční studium na katedře 20 občanů SR, z nichž tři zůstali trvale pracovat v ČR. V současné době studuje v magisterském, doktorském a licenčním studiu katedry celkem 58 posluchačů, z nich je 15 občanů SR (v tom 9 příslušníků Armády SR). Do magisterského studia na katedře se formou přestupu po ukončení 3. ročníku CHTF STU Bratislava ročně

hlásí jeden až dva posluchači. V magisterském studiu jsou nyní ze 12 posluchačů 3 občané SR a v kombinovaném doktorském studiu má katedra ze 14 posluchačů 4 příslušníky Armády SR.

Jak je patrné, spolupráce pardubické katedry teorie a technologie výbušin se slovenskými kolegy neustala ani po rozdělení Česko-

slovenska na dvě samostatné republiky a politické rozchody neubraly na intenzitě odborné vědecké a lidské spolupráci.

prof. Ing. Svatopluk Zeman, DrSc.
vedoucí Katedry teorie a technologie výbušin FChT

• fakulty • FHS • fakulty • FHS • fakulty • FHS • fakulty • FHS • fakulty • FHS •

Autorské čtení TOBIASE HILLA

Katedra anglistiky a amerikanistiky ve spolupráci s Britskou radou připravily pro studenty v pořadí již druhé autorské čtení. Po britské básnířce nigerijského původu Patience Agbabi, která zde předčítala svou poezii v listopadu loňského roku, jsme v kongresovém sále rektorátu 12. března 2001 uvítali **britského básníka a prozaika Tobiase Hilla**. Ač teprve třicetiletý, Tobias Hill má již za sebou tři úspěšné sbírky poezie, dva romány a sbírku povídek. Básnická sbírka *Midnight in the City of Clocks* (1996) je reflexí složitosti městského života, zatímco sbírka *Year of the Dog* (1996) je odrazem autorových zkušeností z dvouletého pobytu v Japonsku a sbírka *ZOO* (1998) mapuje autorovy zážitky z působení ve funkci „básníka Poetické společnosti pro ZOO“. Na dotaz publika, co vlastně takový básník v londýnské zoologické zahradě dělá, se nám autor nejprve pokoušel namluvit, že učil lvy a slony veršotepectví, ale nakonec nám vyprávěl o zajímavých projektech, jak se přináší poezie na místa, kde ji obvykle nečekáme, a lidem, jež ji obvykle nečtou. Za sbírku povídek *Skin* (1999) autor obdržel cenu PEN/Macmillan Award for Fiction a byl nominován na John Llewellyn Rhys Prize. Tobias Hill také pracoval pro *Sunday Telegraph* jako hudební kritik zaměřující se hlavně na rockovou hudbu a nyní působí na Sussex University, kde se zaměřuje především na kurzy poezie a tvůrčího psaní. Z jeho spolupráce s Britskou radou vyšel také zajímavý projekt v naší republice, kde kromě autorských čtení Tobias Hill vede třídenní kurzy poezie na univerzitě v Ústí nad Labem.

Pro čtení na naší univerzitě si Tobias Hill vybral ukázkou ze svého nejnovějšího románu *The Love of Stones* (2001). Posluchači se tak

ocitli ve společnosti dvou židovských bratrů, kteří po odchodu z rodného Iráku hledali lepší život jako šperkaři a zlatníci ve viktoriánské Anglii a zrovna zažívali vrchol své „anglické anabáze“ – audienci u samotné královny Viktorie. Bohatý a barvitý jazyk ukázky prozrazoval autorovu básnickou erudici a dokonalé zvládnutí dobových reálií zase odhalilo důkladnost studia, jež, podle autorových slov, psaní románu předcházelo. Po autorově vystoupení se rozvinula živá diskuse autora s publikem, v níž se publiku dostalo zajímavých odpovědí na řadu podnětných otázek. Dozvěděli jsme se tak například, že Tobias Hill se pokládá hlavně za básníka a nejráději tvoří spontánně na základě momentální inspirace, že vztah mezi svou novinařskou, prozaickou a básnickou tvorbou vidí i pragmaticky – totiž že si novinařinou vydělává na psaní románů a beletrií zase na poezii – či že si myslí, že poezie byla vždy psána úzkým okruhem básníků pro úzký okruh čtenářů bez ohledu na století. Byla snad jen škoda, že studenti nevyužili možnosti neformálního rozhovoru s Tobiasem Hillem nad drobným pohoštěním po skončení programu.

V mnohých autorovo čtení jistě vyvolalo přání přečíst si jeho román celý – pro takové zájemce je tu dobrá zpráva, že Tobias Hill věnoval výtisk svého románu i s věnováním studentům univerzity do Univerzitní knihovny, kde bude kniha po zapracování do fondu přístupná. Dobrou zprávu máme rovněž pro ty, které zarmoutilo, že původně plánované čtení poezie Mimi Khalvati, britské básnířky iránského původu, se nemohlo z vážných důvodů uskutečnit – autorka nám alespoň prostřednictvím Britské rady věnovala dvě sbírky své poezie, které budou rovněž zpřístupněny v Univerzitní knihovně.

Hillův román *The Love of Stones (Láska k drahokamům)* je napínavým čtením, v němž se prolínají dvě roviny: již zmíněný příběh dvou bratrů Salmana a Daniela, šperkařů, jež se podíleli na výrobě koruny královny Viktorie, a příběh současné Angličanky Katherine Sternové, jejímž koníčkem a doslova posedlostí je pátrání po ztraceném šperku z perel, tří velikých rubínů a diamantu z patnáctého století přezdívaném Tři bratří (*Three Brethren*), jež byl mimo jiné také součástí brože královny Alžběty I. Obě roviny románu spojuje právě tento diamant, který zasáhl do životů všech tří protagonistů. „Vzácné drahokamy jsou staré tisíce let. Procházejí rukama vlastníků a pašeráků, obchodníků a zlodějů. Po těchto rukou často nic nezůstane, ale tak jako tak existují: zanechají neviditelné stopy jako atomy vodíku na povrchu diamantu.“ Román vyniká barvitou drobnokresbou nejrozmanitějších prostředí (pátrání zavádí Katherine z Londýna do Istanbulu a Tokia) a dobových reálií. V napínavém ději, díky němuž opravdu lze román číst jedním dechem, se mísí fakta o existenci skutečného šperku Tři bratří s fiktivními osudy protagonistů. I když všechny tři hlavní postavy trpí určitým charakterizačním zjednodušením a hlavní motiv knihy – totiž nakolik destruktivní vliv má obsesivní láska k drahokamům na plnost života a mezilidské vztahy – je vyjádřen příliš často a příliš explicitně, je *Láska k drahokamům* zajímavým a napínavým čtením, jež nás přiměje zamyslet se nad vlastními hodnotami a nad adekvátností významu, jež připisujeme drahým a krásným věcem.

Mgr. Šárka Bubíková
Katedra anglistiky a amerikanistiky FHS

• konference • semináře • konference • semináře • konference • semináře • konference •

PERNER'S CONTACT 2001

Ve dnech 13. - 14. února tohoto roku se na půdě Univerzity Pardubice konal již druhý ročník odborného semináře studentů doktorského studia pod názvem PERNER'S CONTACT 2001. Tento seminář pořádala Dopravní fakulta Jana Pernera ve spolupráci s Institutem dopravy Fakulty strojní VŠB-TU Ostrava a Institutem Jana Pernera. Jednalo se o odborný seminář posluchačů doktorského studia zaměřeného zejména na dopravu, telekomunikace a jiné blízké obory. Záštitu nad tímto seminářem převzal děkan Dopravní fakulty Jana Pernera prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. Odbornými garanty byli prof. Ing. Vlastislav Mojžíš, CSc. z pořádající katedry technologie a řízení dopravy a prof. Ing. Stanislav Antonický, DrSc. z Institutu dopravy FS VŠB-TU Ostrava.

Podobně jako v loňském roce zaznamenal seminář velký zájem ze strany studentů, což se odrazilo také v jeho hojné účasti. Semináře se zúčastnili studenti

vystoupení odborného garanta
prof. Ing. Stanislava Antonického, DrSc.

Ing. Tomáš Hádek v sekci
Technologie a logistika v dopravě

Ing. Soňa Čtvrtečková v sekci Technologie a logistika v dopravě

Msc. Tomasz Kuminek v sekci
Dopravní technika a výpočetní technika v dopravě

záběr z jednání sekce Dopravní technika a výpočetní technika v dopravě

z několika vysokých tuzemských i zahraničních škol. Zastoupení zde měla Fakulta dopravní Českého vysokého učení technického v Praze, Institut dopravy při Vysoké škole báňské - Technické Univerzitě v Ostravě, Dopravní fakulta Jana Pernera Univerzity Pardubice, Žilinská univerzita v Žilině, Politechnika Śląska z Katowic. Celkový počet všech přítomných byl 73 studentů z výše jmenovaných vysokých škol.

Cílem semináře bylo především setkání a diskuse doktorandů zabývajících se problematikou dopravy a telekomunikace, prezentace výsledků práce doktorandů, výměna získaných poznatků, postřehů a zkušeností.

Semináře se zúčastnili i odborníci z praxe, jako např. Ing. Miroslav Bělohlávek z firmy IVECO Praha, Ing. Miroslav Hanko z M. Preymesser logistika či náměstek ministra dopravy doc. Ing. Karel Sellner, CSc. Ti obohatili program svým vystoupením o zajímavé poznatky z praxe a navázali spolupráci se studenty.

Vzhledem k velkému počtu zúčastněných doktorandů a širokému pohledu na problematiku dopravy a telekomunikace byl program rozdělen do několika sekcí, které se zaměřily na oblasti:

- Technologie a logistika v dopravě,
- Ekonomika a management v dopravě,
- Dopravní technika a výpočetní technika v dopravě.

Ve všech sekcích proběhla vedle přednesených příspěvků i velmi bohatá diskuse. Jednotlivé příspěvky byly otištěny ve sborníku, jehož přílohou je elektronické znění příspěvků na CD nosiči. K většímu seznámení a prohloubení vzájemné spolupráce mezi zúčastněnými napomohl i večerní program, uspořádaný ve studentském klubu „Ačko“ na kolejích univerzity pod názvem „Posezení u sklenky vína“.

Účastníci se shodli v názoru, že konání tohoto semináře má velký přínos nejen pro doktorandy, ale i pro jednotlivé vysoké školy a bude účelné takovýto seminář doktorandů zorganizovat i příští rok.

Závěrem bych chtěl za celý organizační tým poděkovat všem organizátorům za jejich spolupráci a také Dopravní fakultě Jana Pernera za podporu při zajištění organizace semináře.

Ing. Jiří Černý

Katedra technologie a řízení dopravy DFJP

záběr ze společného jednání semináře

Plochá kola v železničním provozu – jednodenní pracovní seminář se zahraniční účastí

*vlevo: prof. Ing. Jiří Izer, CSc. (DP DFJP Česká Třebová)
uprostřed: Ing. Jaroslav Grim (ředitel TÚ dopravní cesty
ČD DDC Praha) a doc. Ing. Jaromír Zelenka, CSc.*

*vpravo: Ing. Danuše Marusičová
(předsedkyně 1. nám. GŘ ČD Praha)*

Dne 5. dubna 2001 uspořádalo Dislokované pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera v České Třebové ve spolupráci s Českými drahami, DDC Technickou ústřednou dopravní cesty, dále s Asociací strojních inženýrů klub Česká Třebová a firmou STARMON s. r. o. Choceň jednodenní pracovní seminář na téma „Plochá kola v železničním provozu“. Seminář se konal pod záštitou děkana DFJP prof. Ing. Milana Lánského, DrSc.

Myšlenka uspořádat pracovní seminář vznikla spontánně při realizaci úkolu technického rozvoje ČD, na jehož řešení se také podílel kolektiv pracovníků katedry dopravních prostředků pod vedením doc. Ing. J. Zelenky, CSc. V roce 1999 České dráhy uvedly do ověřovacího provozu nový typ diagnostického zařízení pro zjišťování závad jedoucích vozidel pod obchodním názvem ASDEK, které vyrábí firma TENS Sopot z Polska. Diagnostické zařízení indikuje na projíždějících vozidlech mimo jiné také tzv. plochá kola. V listopadu

2000 bylo provedeno ověřování tohoto zařízení průjezdem zkušebního vlaku, jehož vozy měly na jízdní ploše kol uměle vytvořenou plošnou plošku. Plochá kola vznikají v provozu účinkem brzdění, špatnou funkcí protiskluzové ochrany, zablokováním dvojkolí, závadami v brzděném systému vozidla apod. Přitom dynamické účinky těchto vozidel na kolej mají největší podíl na postupné degradaci geometrie a součástí koleje. Značné dynamické účinky také působí na samotné dvojkolí a s ním spojené části pojezdu. Rázové síly při jízdě plochého kola mohou dosáhnout několika set kN, přičemž zrychlení na kolejnici dosahuje i přes 1000 m/s². Provozem takovýchto dvojkolí může při kombinaci s dalšími vlivy dojít až k lomu kolejnice. Je proto snahou každé železniční správy, zpravidla příslušných orgánů dopravní cesty, jízdě vozidel s takovými dvojkolími zabránit. Proto i ČD do provozu zavádějí moderní diagnostická zařízení, ke kterým identifikátor plochých kol ASDEK patří.

z jednání jednodenního semináře „Plochá kola v železničním provozu“

V rámci pracovního semináře byly předneseny přednášky z oblasti systémů diagnostiky v infrastruktuře ČD a další koncepce, z oblasti problematiky příčin, detekce, měření plochých a nekruhových kol, doplněné přednáškou o měření svislého zrychlení na dvojkoli s plochými koly. Byly také prezentovány výsledky ověřovacího provozu diagnostického zařízení, které je instalováno na trati 1. koridoru ČD v úseku Choceň – Zámrska. Zahraniční hosté z Polska představili koncepci diagnostiky u PKP a zkušenosti z nasazování diagnostického zařízení ASDEK u polských železnic. Po jednotlivých přednáškách byla široká diskuse k přednesené problematice.

O tento pracovní seminář byl z řad odborníků i ze zahraničí (Polsko, Slovensko, Litva) mimořádný zájem. Vzhledem k omezené kapacitě místnosti hotelu Korado v České Třebové byl celkový počet účastníků 39.

Na závěr semináře provedla zhodnocení Ing. Danuše Marusičová, poradce 1. náměstka generálního ředitele ČD Praha. Vyzdvihla velký přínos tohoto semináře a zdůraznila také, že „železniční trať je velmi složité stavební dílo, které vyžaduje jak při stavbě, což je období relativně krátké, tak i při následné údržbě, a to je období zpravidla velmi dlouhé, hodně umu, úsilí a v neposlední řadě i hodně peněz“, a také mnoho kvalitních železničních odborníků.

*doc. Ing. Jaromír Zelenka, CSc.
vedoucí Dislokovaného pracoviště DFJP v České Třebové*

4. odborný seminář „Svařování v železniční dopravě 2001“

Již počtvrté se ve dnech 6. -7. února 2001 v České Třebové konal odborný seminář „Svařování v železniční dopravě“, který s dvouletou periodou pořádají Dislokované pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera a DOM ZO 13 Česká Třebová ve spolupráci s Depem kolejových vozidel a Svářečskou školou ČD v České Třebové, s Regionálním střediskem Institutu Jana Pernera a DOM Pardubice. Záštitu nad seminářem opět převzali děkan DFJP prof. Ing. Milan Lánský, DrSc. a vrchní přednosta DKV Česká Třebová Ing. Jiří Slezák. Odborníci, kteří se zabývají svařováním v dopravě i mimo ni, se sjeli do České Třebové, aby si zde vyměnili zkušenosti a diskutovali o novinkách v oboru.

Odborným garantem této rozsáhlé akce byl již tradičně Ing. Jiří Hraníčka z Drážního úřadu v Praze, organizačními guaranty doc. RNDr. Jaroslava Machalíková, CSc. z českořebovského Dislokovaného pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera, Ing. Jan Bureš a Ing. Rudolf Hejl z DOM - ZO 13, s. r. o., Česká Třebová. Čestným členem předsednictva byl pan Dipl. - Ing. Rolf Plötz, který na semináři prezentoval svou firmu Rolf Plötz Elektroschmelze, Reichshof-Allenbach, SRN.

Seminář byl zahájen v úterý 6. února úvodním slovem doc. Ing. Břetislava Tilla, CSc. z českořebovského Dislokovaného pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera Univerzity Pardubice. Účastníky semináře jménem děkana DFJP prof. Ing. Milana Lánského, DrSc. pozdravil prof. Ing. Jaroslav Čáp, DrSc. Účastníky přivítal vrchní přednosta DKV Česká Třebová Ing. Jiří Slezák, mnoho úspěchů v jednání jim popřál i starosta města Česká Třebová pan Jiří Pásek. Za Českou svářečskou společnost vyjádřil uspokojení ze společného pracovního setkání její předseda pan Karel Novák. Mediálním partnerem semináře byl časopis MM Průmyslové spektrum; účastníkům semináře jej představil Ing. Daniel Sittek.

Odborný program byl určen především pracovníkům z praxe, kteří se zabývají problematikou svařování v souvislosti se železniční dopravou. Přednášející se během prvního dne zabývali problematikou zákonů, předpisů a norem, odbornou způsobilostí svářečských technologů pro řízení a kontrolu svářečských prací v dopravě, byly prezentovány nejnovější poznatky z výzkumu i praxe. O možnostech optimalizace aluminotermického svařování hovořil Dipl. - Ing. Rolf Plötz (Rolf Plötz Elektroschmelze, SRN), problematikou přeno-

aluminotermické svařování předvádí Dipl.-Ing. Rolf Plötz

jedna z mnoha praktických ukázek svařování kolejnic

doc. Ing. Břetislav Till, CSc. (DiP DFJP) a prof. Ing. Hynek Šertler, DrSc. (KDI DFJP) o přestávce mezi přednáškami

su kovu v elektrickém oblouku při svařování v ochranných atmosférách se zabýval další ze zahraničních hostů - Ing. Miloš Mičian ze Žilinské univerzity. V průběhu programu se rovněž formou přednášek, krátkých vystoupení, posterů i výstavy výrobků prezentovala řada firem (ESAB Vamberk, s. r. o., EKO ŠIMKO, s. r. o. z Náchoda, ALFA IN, a. s. z Třebíče, STARMANS electronics, s. r. o. Praha, CZ WELD s. r. o. Pardubice, Chládek a Tintěra, a. s., Pardubice aj.).

7. odborný seminář Služby Internetu 2001

Tak jako každý rok, konal se i letos odborný seminář věnovaný službám Internetu. Seminář se již posedmě uskutečnil na Dislokovaném pracovišti Dopravní fakulty Jana Pernera (DP DFJP) v České Třebové 30. března 2001. Na organizačním zajištění se podílela Dopravní fakulta Jana Pernera - Katedra informatiky v dopravě společně s Institutem Jana Pernera, o. p. s. - Regionálním střediskem Česká Třebová. Semináře se zúčastnilo 44 zájemců o Internet.

„Služby Internetu“ jsou pořádány již od r. 1996 - zpočátku jednou, někdy i dvakrát ročně; v posledních letech se konají vždy v rámci akcí Březen - měsíc Internetu. Jejich cílem je přispět k popularizaci Internetu jako komunikačního nástroje a zdroje informací, seznámit veřejnost s novými technologiemi přístupu na Internet i s dalšími novinkami v oblasti informačních a komunikačních technologií. Cílem tohoto celostátního ročníku BMI byly akce na podporu veřejného přístupu k Internetu a na osvětu široké veřejnosti včetně dětí a školní mládeže.

Letošní seminář v České Třebové byl tématicky zaměřen především na možnosti využití Internetu pro přístup ke službám knihoven. Účastníci semináře měli možnost dozvědět se rovněž o tom, jak pokračuje budování městského informačního systému v České Třebové a o možnostech využití Internetu ve státní správě. Seznámili se jak s dalším rozvojem sítí CONTACTELu a s nabídkou jeho nových (zejména hlasových) služeb, tak se sítí národního výzkumu TEN-155 CZ v České republice.

Semináře již tradičně podporuje Městský úřad Pardubice, každoročně i internetový provider (ať už v minulých letech CESNET, z. s. p. o., nebo v tomto roce CONTACTEL, s. r. o.). Pochopení nacházejí organizátoři také u vydavatelství počítačové literatury, která pro účastníky semináře zdarma poskytují časopisy z oblasti ICT: letos to byla vydavatelství IDG Czech, Vogel Publishing a Computer Press.

Poděkování patří všem, kteří se podíleli na organizaci semináře, i těm, kteří jej podpořili věnováním propagačních a informačních materiálů pro účastníky (Univerzité Pardubice, DOM ZO 13, městu Česká Třebová, časopisu MM Průmyslové spektrum a řadě dalších).

Druhý den, ve středu 7. února, se uskutečnila prohlídka Svářečské školy v České Třebové - Semaníně, kde řada vystavovatelů prezentovala své výrobky a prakticky zde byly předváděny různé technologie svařování.

K příjemné atmosféře semináře přispělo velmi pěkné prostředí konferenčního sálu Střední odborné školy a středního odborného učiliště technických oborů v České Třebové i další doprovodná akce - společenský večer, který se již tradičně konal v restauraci Trávník.

Celkový počet účastníků přesáhl sto třicet; na seminář zavítali i představitelé Kabelové televize - Orlického infokanálu, regionálního i odborného tisku (Orlické noviny, Českotřebovský zpravodaj, Železničář).

Všechny příspěvky, které byly předneseny během semináře, byly otištěny ve sborníku. Je možno si jej zakoupit na Dislokovaném pracovišti Dopravní fakulty Jana Pernera v České Třebové nebo vypůjčit v Univerzitní knihovně. S bližšími informacemi, s podrobnostmi přednáškového programu a s rozsáhlou fotodokumentací průběhu semináře se mohou zájemci seznámit na <http://ct.upce.cz/ctrebova/01svar/ws2d4.html>.

Další, v pořadí již pátý seminář „Svařování v železniční dopravě“ se bude konat na jaře roku 2003 opět v České Třebové.

doc. RNDr. Jaroslava Machalíková, CSc.

Katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky
v dopravě DFJP

mezi účastníky se sešli jak „místní“, tak zájemci o Internet z jiných vysokých škol i z regionu

V úvodu semináře bylo možno konstatovat, že rok, který uplynul od posledního semináře „Služby Internetu 2000“, přinesl řadu změn v legislativní oblasti:

- v praxi se začal uplatňovat zákon č.106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím,
- Parlamentem ČR byl 29. června 2000 přijat zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, který nabyl účinnosti 1. října 2000 (ale bohužel zatím k němu nejsou k dispozici prováděcí předpisy),
- 1. 12. 2000 vstoupil v platnost nový tzv. autorský zákon (zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském).

Z hlediska uplatňování informačních technologií ve výuce je nyní možno současnou situaci na dislokovaném pracovišti považovat za velmi dobrou: na Internet jsou připojeny všechny počítače pracovníků DP a všechny počítače v učebnách (celkem se jedná o cca 50 PC). V rámci projektu řešeného s podporou Fondu rozvoje vysokých škol, Institutu Jana Pernera, o. p. s., města Česká Třebová a Asociace strojních inženýrů byla vybudována tzv. otevřená učebna (tj. s přístupem

studentů i v mimovýukovém čase); po úspěšné oponentuře projektu se s využitím této učebny počítá i pro další projekt FRVŠ „Centrum dalšího vzdělávání pedagogů“. Zejména příprava a realizace programu státní informační politiky ve vzdělávání bude vyžadovat v první řadě doplnit vzdělání pedagogů. I když se v poslední době objevuje stále více kritických připomínek jak k celkové koncepci (zejména k myšlence generálního dodavatele), tak k připravenosti první etapy, je další vzdělávání pedagogů nezbytným prvním předpokladem zvyšování tzv. informační gramotnosti - a právě v této oblasti DP DFJP spolu s IJP může a chce pomoci.

Místním základním i středním školám proto DP DFJP může nabídnout využití učebny pro organizované skupiny školní mládeže (po předchozí dohodě, s učitelským dozorem a ve vyhrazeném čase v době mimo výuku na DFJP).

DP DFJP spolu s českořebovským regionálním střediskem Institutu Jana Pernera vyšlo vstřícně veřejnosti a připravuje v nově budované učebně týdenní kurz „Služby Internetu“. Je určen především pro ty, kdo s Internetem začínají a učí se s ním pracovat. Zahájení kurzu se předpokládá na konci května 2001.

Že je možné práci s počítačem a využívání Internetu přiblížit i lidem, kteří dosud s počítači vůbec nepřišli do styku, lze ilustrovat na skupině 16 posluchačů Univerzity třetího věku (<http://ct.upce.cz/ctrebova/u3v/wndex.html>), jejíž čtvrtý semestr v současné době probíhá na DP DFJP za spoluúčasti Institutu Jana Pernera, za podpory města Česká Třebová a nadace Open Society Fund Praha. Studenti, v naprosté většině pokročilého důchodového věku, práci s počítačem uživatelsky zvládli a mnozí v ní našli svého koníčka. Někteří se zúčastnili i tohoto odborného semináře.

Další rozvíjející se aktivitou fakulty (a zejména katedry informatiky v dopravě) je příprava vzdělávacího programu „Síťová akademie Cisco“ (Cisco Networking Academy, CNA). Je určen hlavně studentům středních, vyšších odborných i vysokých škol a je zaměřen na výchovu odborníků pro návrh, budování a správu počítačových sítí. 1. února 2001 se na Dislokovaném pracovišti DFJP v České Třebové konala pracovní poradě o tomto vzdělávacím programu. Porady, kterou připravila katedra informatiky v dopravě spolu s Institutem Jana Pernera, se zúčastnili ředitelé a jejich zástupci pro informatiku ze středních a vyšších odborných škol z České Třebové, z Lanškrouna, z Litomyšle, ze Svitav, ze Šumperka a z Chrudimi. Bližší informace o této pracovní poradě je možno najít na <http://ct.upce.cz/ctrebova/01cna/index.htm>.

Těmito událostmi bylo charakterizováno uplynulé období z hlediska rozvoje Internetu na Dislokovaném pracovišti DFJP v České Třebové, které se v souladu s posláním fakulty a univerzity stalo jedním z iniciátorů rozvoje informačních a komunikačních technologií v českořebovském regionu.

Z programu semináře:

- **„Co bylo, je a bude ...“** - Internet, Dislokované pracoviště Dopravní fakulty Jana Pernera a Česká Třebová (část I: období 1993 - březen 2000, část II: březen 2000 - březen 2001)
RNDr. František Machalík - doc. RNDr. Jaroslava Machalíková, CSc., Dislokované pracoviště DFJP Česká Třebová - Institut Jana Pernera, o. p. s., RS Česká Třebová
- **Contactel, s.r.o. - EFEKTIVNÍ KOMUNIKACE**
Pavla Reiterová, CONTACTEL s.r.o. Praha
- **Síť národního výzkumu TEN-155 CZ v České republice**
Mgr. Martin Boka, Centrum informačních technologií, Univerzita Pardubice
- **BŘEZEN – MĚSÍC INTERNETU 2001: INTERNET V KNIHOVNĚ – KNIHOVNA NA INTERNETU**
Služby knihoven dostupné prostřednictvím Internetu
Mgr. Iva Prochásková, Univerzitní knihovna, Univerzita Pardubice
- **VISK – veřejné informační služby poskytované Městskou knihovnou v Ústí nad Orlicí**
PhDr. Jana Kalousková, Městská knihovna Ústí nad Orlicí

*posluchače nejvíce zaujaly přednášky o službách knihoven
(Mgr. Iva Prochásková, ředitelka UK UPA,
PhDr. Jana Kalousková, ředitelka Městské knihovny v Ústí nad Orlicí)*

*Mgr. Martin Boka, CIT UPA, seznámil posluchače
se Sítí národního výzkumu TEN-155 CZ v České republice*

- **Možnosti využití Internetu v Městské knihovně Česká Třebová**
Jaroslava Kovářová, Gabriela Boháčková, Městská knihovna Česká Třebová

● **INTERNET VE STÁTNÍ SPRÁVĚ A SAMOSPRÁVĚ**

Jana Křepelová, správní odbor - odd. informačního systému, Městský úřad Česká Třebová.

Všechny příspěvky byly publikovány ve sborníku, který je dostupný i v elektronické formě na <http://ct.upce.cz/ctrebova/01sluzby/> (zde je možno si rovněž prohlédnout jak fotodokumentaci z průběhu semináře, tak prezentace jednotlivých přednášejících).

V odpoledních hodinách pokračoval program druhou částí jako Den otevřených dveří pro všechny zájemce o Internet. Vstup na seminář byl volný, bezplatný, účastníci obdrželi časopisy a CD ROM z produkce vydavatelství IDG Czech, Vogel Publishing, Computer Press - vše zdarma v rámci sponzorské podpory, kterou tímto způsobem uvedená nakladatelství seminář poskytl. Seminář podpořil také CONTACTEL, s. r. o. a Městský úřad Česká Třebová.

*RNDr. František Machalík,
Katedra informatiky v dopravě DFJP
doc. RNDr. Jaroslava Machalíková, CSc.,
Katedra provozní spolehlivosti, diagnostiky a mechaniky
v dopravě DFJP*

NOVÁ TRADICE

Katedra Teorie a technologie výbušin (KTTV) Fakulty chemicko-technologické již potřetí organizovala mezinárodní seminář „**New Trends in Research of Energetic Materials**“. Tento seminář, v pořadí již čtvrtý, s velkým úspěchem proběhl ve dnech 11. a 12. dubna 2001 v univerzitní aule. Zúčastnilo se ho 106 specialistů, v tom 55 zahraničních ze 13 zemí světa. Příslušný sborník obsahuje 42 prací.

Primárním podnětem pro pořádání těchto seminářů byla snaha naučit mladé vědeckovýzkumné pracovníky prezentovat své výsledky před vědeckým publikem. To byl hlavní cíl již prvního semináře, organizovaného v roce 1998 managementem Výzkumného ústavu průmyslové chemie jako interní setkání, na které byli přizváni i doktorandi a učitelé KTTV. Po tomto setkání bylo rozhodnuto, že akce tohoto druhu se budou každoročně opakovat a jejich organizaci na sebe vzala KTTV.

S přihlédnutím k úzké spolupráci KTTV se slovenským průmyslem v dotčeném oboru a Armádou SR a k rozvíjející se vědecko-pedagogické spolupráci s polskými kolegy byl druhý seminář v roce 1999 koncipován jako česko-polsko-slovenské setkání. Vzhledem k finančním problémům jak univerzit, tak armád zúčastněných států nebylo vybíráno vložné.

Třetí seminář v roce 2000 měl být česko-polsko-chorvatsko-slovenskou akcí, ale aktivně se jej zúčastnili již i specialisté z USA a Egypta. Tím jeho význam přerostl hranice Evropy a jeho úspěch vedl KTTV k záměru připravit čtvrtý seminář v roce 2001 jako celosvětové setkání mladých specialistů a univerzitních učitelů pracujících v oblasti výzkumu, vývoje, výroby a aplikace energetických materiálů. Na tomto semináři také nebylo po účastnících požadováno vložné.

Ve světě se každoročně konají nejméně čtyři mezinárodní akce, tematicky velmi blízké našim seminářům. Specifickým rysem našich akcí tohoto druhu je fakt, že jde o setkání především mladých specialistů oboru energetických materiálů. Univerzitní učitelé a starší specialisté zde mohou konfrontovat své názory s představami nastupující generace, usměrňovat je a předávat mladým své poznatky. Při tom ekonomické podmínky účasti na semináři jsou přijatelné pro většinu univerzit a institucí nově konstituovaných demokracií střední Evropy, Balkánu a bývalého Sovětského svazu. Za to patří dík i spoluorganizátoru a největšímu sponzoru seminářů, firmě Austin Detonator s. r. o. ze Vsetína.

Vědecký výbor 4. semináře, složený z předních světových expertů, na svém pracovním zasedání 12. dubna vysoce zhodnotil úroveň této akce a doporučil každoročně pokračovat v tradici setkání mladých specialistů oboru energetických materiálů na Univerzitě Pardubice.

*prof. Ing. Svatopluk Zeman, DrSc.
vedoucí Katedry teorie a technologie výbušin FChT
a předseda organizačního výboru konference*

společenská část semináře (zleva): Dr. Adam Cumming (DERA, Fort Halstead, UK), Dr. Woodward Waesche (Journal of Propulsion and Power, USA), Dr. Levi Gottlieb (RAFAEL, Israel), Ing. Petr Mošťák, CSc. (VÚPCH, Pardubice) a doc. Ing. Jiří Málek, DrSc. (prorektor UPa)

pohled na účastníky semináře v univerzitní aule

*vystoupení člena vědeckého týmu semináře
Dr. Fread Volka
(ICT, Plinztal, SRN)*

Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství

Ve dnech 28. - 30. 3. 2001 se konala v Táboře 6. mezinárodní vědecká konference: Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství. Konferenci organizovala Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Katedra cestovního ruchu v Táboře a Univerzitní nadační fond.

Jednání probíhala v 5 sekcích:

- obecná problematika cestovního ruchu,
- regionální problematika cestovního ruchu,
- jazyková komunikace,
- informatika v cestovním ruchu,
- školství a vzdělávání v cestovním ruchu.

Letošního ročníku se zúčastnil velký počet účastníků, řada z nich i ze zahraničí: Slovenska, Chorvatska a Makedonie. Zvýšil se i zájem o vystoupení s referáty. Je potěšující, že problematika ces-

tovního ruchu v propojení s regionálním rozvojem a školstvím je stále v oblasti zájmu odborníků a je patrný zvyšující se zájem o další setkávání, o řešení problémů a hledání optimálních řešení ku prospěchu společnosti. Z jednání sekcí byly připraveny závěry, které čestní předsedové přednesli na závěrečném plenárním zasedání. Z těchto závěrů může být čerpáno pro další jednání v oblasti cestovního ruchu na všech úrovních. 6. mezinárodní konference byla doplněna doprovodným programem a odbornou exkurzí po Táboře a jižních Čechách. Je již každoročním cenným setkáváním odborníků z oblasti cestovního ruchu, umožňuje výměnu zkušeností, možnost podělit se o výsledky své práce i dohodnout nové možnosti spolupráce v tomto zajímavém a atraktivním oboru.

RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D.

Katedra veřejné správy a regionálního rozvoje FES

6. mezinárodní konference: Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství se v sekci regionálního rozvoje cestovního ruchu účastnili i pracovníci Fakulty ekonomicko-správní, katedry veřejné správy a regionálního rozvoje, zleva: Ing. Josef Zilvar, CSc., RNDr. Šárka Brychtová, Ph.D. a vedoucí katedry managementu doc. Ing. Radim Roudný, CSc.

budova Jihočeské univerzity, katedry cestovního ruchu v Táboře

• zkušenosti ze zahraničí • zkušenosti ze zahraničí • zkušenosti ze zahraničí •

ICEUS - International Project Week A European Migration Policy for the 21st Century

město Fulda

Vysoká škola pro aplikované vědy (Fachhochschule) ve Fuldě, zastoupená dr. Evou C. Ulmer, uspořádala v týdnu od 27. 1. do 4. 2. 2001 mezinárodní projekt týkající se výhledu na evropskou migrační politiku v 21. století. Za tímto účelem se sešli mladí lidé z více než dvaceti národů nejen z Evropy, ale téměř z celého světa. Tyto studenty delegovaly vysoké školy z Německa (Fulda), Nizozemí (Haag), Španělska (Madrid) a z České republiky (Pardubice). Hlavními komunikačními jazyky tedy byly angličtina, němčina a španělština, přičemž samo jednání probíhalo v jazyce anglickém.

První dny byly zasvěceny důkladnému seznámení účastníků. Napomocí měly nejen pohybové a komunikační hry, ale i výlet do Rhönských hor, návštěva lázní v Gersfeldu, společné stolování a v neposlední řadě také pravidelný pobyt ve fuldských restauracích a stylových hospůdkách. Tento důkladný společenský styk byl nadále posilován například přijetím u místního starosty, prohlídkou městského zámku či výjezdem do Frankfurtu nad Mohanem.

Fulda je provinční město v Hessensku s přibližně šedesáti tisíci obyvateli. Dodnes jej ovlivňuje jeho dlouhá a bohatá historie. Duch

vysoká škola pro aplikované vědy (Fachhochschule)

katedrála

benediktinského opatství, které zde bylo založeno následníky sv. Bonifáce v polovině 8. století, ve městě stále přežívá v dobrém i horším slova smyslu. Největší rozkvět město zažilo v době barokní. Z těchto časů pochází zdejší katedrála s hrobkou sv. Bonifáce, městský zámek fuldského knížete opata se zahradami a oranžérií či několik městských paláců a kostel. Devadesát procent obyvatelstva Fuldy jsou Němci. Jejich poněkud strnulý konzervatismus město ovládá.

Do této atmosféry poněkud nezapadá názorově otevřená univerzita, na níž díky stipendiu naleznete mnoho neněmeckých studentů, a to zejména ze zemí bývalého východního bloku.

Program jednacího týdne byl předem pečlivě naplánován. Ukázalo se, že dva téměř výhradně společenské dny sehrály velmi důležitou úlohu v poznání, jak složitá multikulturní společnost se ve Fuldě sešla. Toto osobní setkání dovolilo účastníkům pochopit názorovou rozrůzněnost, která se projevila především během jednání v následujících dnech. Aby si všichni studenti plně uvědomili, jak složitá je dosáhnout alespoň kompromisů při řešení problémů s imigrací na evropské úrovni, byli rozděleni do čtyř komisí. Každá z těchto komisí se dívala na problém z jiného úhlu pohledu (např. zástupci Evropské rady /Rady Evropy/ versus zástupci imigrantů). Členství v jednotlivých komisích se každý den obměňovalo, a tak měl každý příležitost vyzkoušet si, jaké to je být v pozici uprchlíka i úředníka. Všem jednáním však vládnul jednoznačně evropsky tolerantní názor na azylovou a imigrační politiku. Tento postoj však účastníkům nebránil v tom, aby v závěrečném rozhodnutí neustanovili pevná pravidla, jež by umožňovala kontrolu vnější imigrace.

Nešlo však jen o teoretické diskuse, neboť zejména návštěva Frankfurtu nad Mohanem (31. 1. 2001) otevřela studentům pohled na německé vyrovnávání se s problémem migrace a imigrace zvlášť. Dopoledne všichni navštívili Úřad pro multikulturní záležitosti (Amt für multikulturelle Angelegenheiten, dále AMKA), který zřídilo město již/teprve v roce 1989. Pracovníci úřadu představili Frankfurt jako netypické německé město. To má okolo 700 tisíc obyvatel, z nichž je však 30 % příslušníky jiné než německé národnosti. Tito lidé jsou více jak 30 národností, užívají více jak 200 jazyků a vyznávají více jak 110 různých náboženství! Frankfurt je tedy opravdu městem, kde mnohostranná rozdílnost lidí je běžnou součástí života a musí být tolerována. Toto město by se mohlo stát evropským modelem mezikulturní komunikace. AMKA je zaměřen na dlouhodobé programy pro integraci (a nikoli asimilaci) cizinců do německé společnosti. Podílí se zejména na jazykových a protikonfliktních projektech. Jedním z nich je například program, jenž má pomoci přivést do řad hessenské policie 140 příslušníků jiné než německé národnosti. Podobné projekty běží v současnosti jen ve třech německých státech.

Odpoledne pak navštívily menší skupinky studentů různé organizace zabývající se problematikou imigrace a azylu. Někteří ze studentů navštívili tureckou mešitu, kde měli možnost seznámit se s muslimskými církevními obřady (Ditib-Moschee und türkisches Kulturzentrum). Jiní diskutovali se zástupci centra PRO-AZYL, které zprostředkovává kontakt mezi dobrovolnickými organizacemi, vládou a uprchlíky, zatímco další si vylisovali přednášku o psychologických aspektech imigrace a s ní spojených traumatech (Psychosoziales Zentrum für Flüchtlinge und Opfer organisierter Gewalt). Největším šokem pro studenty byla návštěva uprchlického tábora na předměstí Frankfurtu, kde měli možnost pohovořit si s imigračními úředníky. Rozhovor s uprchlíky jim byl přísně zakázán.

Poznání nejen německé, ale i evropské praxe umožnila také setkání s představiteli Federální hraniční policie ve Frankfurtu nad Mohanem, Hessenské rady pro uprchlíky, španělského ministerstva vnitra či dokonce Evropského parlamentu. Účastníci mezinárodního setkání tedy mohli posuzovat celou problematiku opravdu komplexně, protože se osobně setkali téměř se všemi rovinami jejího současného řešení.

Další informace je možné najít na webové stránce: www.fh-fulda.de/ipw

Martina Halířová, Dita Heriánová,
Zuzana Kestlerová, Jan Kouřím - studenti FHS
Mgr. Jiří Kubeš, Katedra historických věd FHS

• kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura • kultura •

VÝSTAVA V GALERII UNIVERZITY PARDUBICE

UNIVERZITA PARDUBICE

Vás zve na výstavu

Josef Hampl

šitá koláž

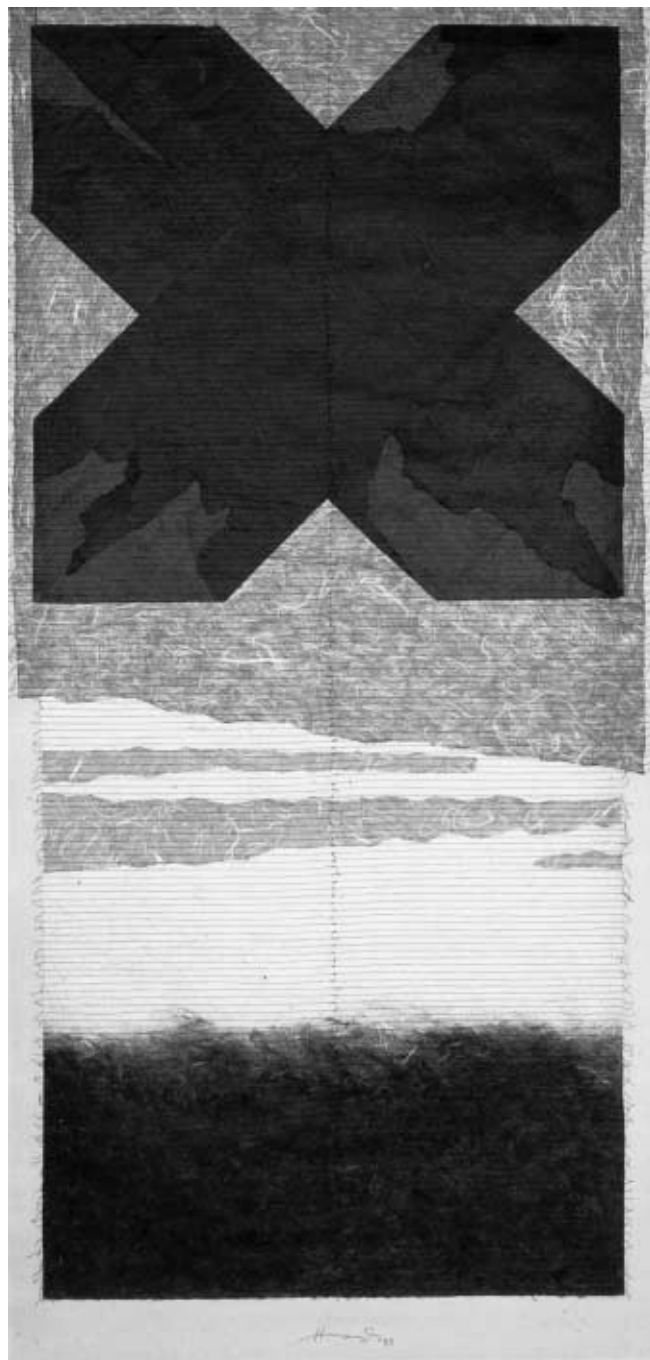
Galerie Univerzity Pardubice
Univerzitní knihovna
Studentská 519
Pardubice - Stavařov**11. 4. - 8. 6. 2001**pondělí - pátek 8 - 18 hodin
sobota 8 - 12 hodin**JOSEF HAMPL**

Narozen 17. dubna 1932 v Praze. Studoval soukromě v letech 1955 – 1960 na Škole dekorativních umění v Praze u profesora J. Masáka.

V letech 1967 – 1990 působil na Akademii výtvarných umění v Praze jako odborný instruktor v grafických ateliérech. Je členem Umělecké Besedy, volného sdružení Papiriál a Künstlergilde v Německu. Samostatně vystavuje od roku 1964 a uskutečnil 65 výstav v ČR, Belgii, Německu, Rakousku, Maďarsku, Francii, Polsku a USA. Zúčastnil se 520 společných výstav, z toho 380 v zahraničí, a mnoha projektů Mail Artu v celém světě.

Od roku 1975 uskutečnil 30 akcí a instalací v přírodě a interiérech. Zabývá se malbou, grafikou, koláží a plastikou.

Josef Hampl patří k autorům, kteří dokázali tvůrčím způsobem vyjít ze svého prostředí. Po prvních, ještě figurálních grafických listech se přiblížil ke strukturalismu. Zprvu ho ovlivňoval Vladimír Boudník, ale hned od počátku si hledal nevyšlapané cesty. Experimentoval s různými typy tisků, propojoval již objevené způsoby vyjádření a přitom nalézal nové technické postupy. Dospíval k osobitěmu, velmi vyhraněnému pohledu na svět. Umí skloubit řád s náhodou a využít nejrůznějších podnětů. Skladebné prvky dokáže uspořádat podle vlastních pravidel, přinášejících často nečekané souvislosti a významy. V jeho díle se prostupují různé myšlenkové roviny. Pronikají do něj nalezené prvky, v nichž se prolínají rozmanité světy a mění se úhel pohledu na skutečnost. Stávají se symboly života kolem

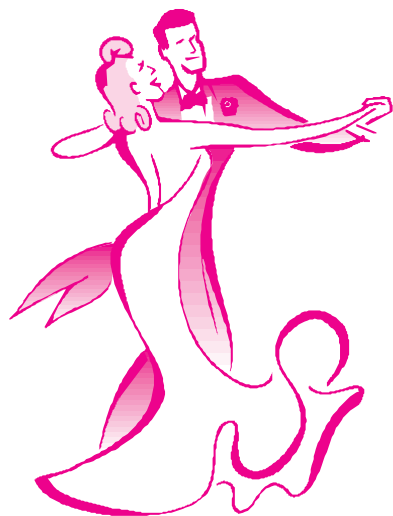
nás, dovolují vnímat každodenní proměny souvislostí. Josef Hampl se řadí k umělcům, kteří dovedou využít každého nápadu nejrůznějšími způsoby, až se téma do všech důsledků vyčerpá. Z řad experimentů se rodí další a další představy, myšlenky a nápady, které se prostupují a vzájemně obohacují. Vývoj jeho tvorby má jasnou logiku, každý krok má svůj význam. Často se souběžně rozvíjejí různé tvůrčí linie. Jejich tok se může přerušit, ale po určité době v nich autor znovu pokračuje. Odráží se v nich poučení zkušenostmi, k nimž dospěl v jiné oblasti svého díla. Josef Hampl užívá různorodé výrazové prostředky, jejichž střídáním oživuje a obohacuje svůj výraz. Jejich volba odpovídá osobním prožitkům a celkovým posunům v dobovém vnímání světa. Autor spojuje klasické techniky s novými postu-

py. Přitom je jeho projev úsporný a výrazově čistý. Zraje zvolna a stále si zachovává osobitost a nezávislost, i když úzce souvisí se svým prostředím a dobou. V jeho tvorbě se rozvíjejí různé grafické techniky od klasických přes aktivní a strukturální, zajímavá je i řada obrazů z šedesátých let. Objevil monofrotáž a kontratyp. Vytvářel sochy ze dřeva a kamene, zabýval se akcemi v přírodě a instalacemi. V první polovině osmdesátých let dospěl k šitým kolážím, v nichž se dokázal vyjádřit nejtýpčtějším způsobem. V nich se projevila důslednost v rozvíjení nápadů, která se prolínala se smyslem pro skladebný rytmus. Kresba přerůstala do prostorového řešení. Jasně vymezené tva-

ry se spojily s pohybem. Vznikly rozsáhlé cykly, v nichž autor užíval natrhané a strojem sesité proužky ručního papíru, vrstvy kopíráků a shluky splývající nití. Vstoupily do nich staré dopisy, obálky se známkami, na proužky natrhané fotografie. V posledních letech utváří koláže také kancelářskými sponami. Josef Hampl vytvořil rozsáhlé invenční dílo, jehož význam pro české umění nebyl ještě zcela doceněn. Dosud čeká na své zhodnocení a plné vřazení do celkových souvislostí.

Jiří Machalický

PLES UNIVERZITY PARDUBICE

V pátek 16. března se opět po roce konal studentský PLES UNIVERZITY PARDUBICE. Tentokrát studentští organizátoři zvolili finančně úspornější, nicméně osvědčený prostor z let minulých - ABC klub v Pardubicích na Olšinkách. Lístky byly rozprodány ještě dříve, než se stihly vylepit po univerzitě všechny letáčky, ale kdo se na ples dostal, jistě si ho pěkně a řádně užil. K tanci i poslechu a zábavě v hlavním sále hráli osvědčení Hvězdáři a v kavárně burácela celý večer diskotéka. O zahájení plesu se postaral prorektor doc. Jiří Čačíl a vír tance rozproudila vyhlášená pardubická taneční country skupina Ryengle. Pak už se každý bavil, jak uznal za vhodné. Na některé z přítomných čekala ještě drobná překvapení při slosování vstupenek a jednoznačné sympatie všech si získala dívčí taneční skupina s půlnočním kankánem.

Ples skončil, ať žije ples 2002!

(vw)

studentští organizátoři u vchodu uvítali příchozí
←

Východočeské divadlo v Pardubicích - POZVÁNKA -

Claude Magnier / VĚNO SLEČNY LAURY

Bláznivá komedie ze života malíře aktů.

Když se člověk nutí být někým, kým není a ani nechce být, dostane se obvykle do pěkné šlamastyky: Mladý a nepříliš úspěšný malíř Robert d'Ambrieux si najme na léto „komfortní“ byt v Paříži, aby mohl v klidu pracovat a prodávat obrazy. Potřebuje peníze, protože miluje náročnou krasavici Geny.

Geny, která je zároveň milenkou boháče Carliera, vymyslí plán, jak oženit Roberta s Carlierovou dcerou Laurou, o kterou Robert vůbec nestojí, ale chce Geny vyhovět. Carlier požádá Roberta, aby namaloval jeho milenkou nahou. Robert tedy pozve Geny, aby mu stála modelem, ale Carlier se dostaví s jinou milenkou. Ve stejné chvíli navštíví Roberta Carlierova žena s dcerou, mezi poněkud potrhými hosty se trochu nešikovně motá prostomyslná služka a v „pravou“ chvíli se do bytu nečekaně vrátí i jeho majitelka...

Režie Jiří Fréhar j.h.

Premiéra 2. a 3. června v Městském divadle

J. Vrchlický – K. Svoboda – J. Štáidl NOC NA KARLŠTEJNĚ

Hudební komedie

V roli Karla IV. Radoslav Brzobohatý

Hrad Kunětická hora opěr ožívá...

Krásné nádvoří hradu Kunětická hora samo o sobě vyzývá k divadelním produkcím. Na konci loňské a začátku této divadelní sezóny se zde „zabydlelo“ i Východočeské divadlo. S velkým úspěchem se v nádherné atmosféře odehrálo několik představení karnevalové komedie Předvečer tříkrálový v režii Jiřího Seydlera, kterou v květnu a červnu také uvidíte, ale tentokrát na pardubickém zámku.

Na léto 2001 dostal možnost nastudovat hru do pleneru historické památky režisér František Laurin, on a dramaturgie divadla zvolili nestárnoucí hudební komedii **Noc na Karlštejně** o české královně Alžbětě, která se pokusí dostat v přestrojení za manželem na hrad Karlštejn. Do hlavní role režisér obsadil milého hosta, herce **Radoslava Brzobohatého**, který se představí v roli Karla IV.

V Lidových novinách R. Brzobohatý o svém hostování v pardubickém divadle řekl: „Na to se moc těším, vážně. Už proto, že se bude hrát na Kunětické hoře, na hradě. Navíc je to pro mě nostalgické. Když jsem v jedenašedesátém přišel do Prahy, hrála se o víkendech Noc přímo na Karlštejně, in natura. Mě tenkrát obsadili do role Štěpána. Hrál jsem vedle Vydry, Högera, Marvana... To byly nádherné noci a nádherná svítání.“

Hra Noc na Karlštejně z pera básníka

Jaroslava Vrchlického se pro své kvality již dávno stala jedním z českých divadelních evergreenů. Vděčí za to téměř detektivní zápletky, kterou rozehrává čerstvá novomanželka českého krále Karla IV., která se cítí být mužem zanedbávána a rozhodne se vydat za ním na hrad Karlštejn. Je v tom ovšem jeden háček, a sice ten, že sám Karel zakázal na hrad přístup ženám. Královna se tedy musí na hrad dostat v přestrojení, a protože se shodou okolností stejným způsobem a ve stejném převleku snaží dostat na hrad ještě jedna dívka, zamilovaná do Karlova šenkýře, je milostný příběh obou párů protkán i řadou záměn, zápletek a humorných situací.

V naší inscenaci zazní písně, které známe z podání Waldemara Matušky, Heleny Vondráčkové a dalších a které se staly nikdy nestárnoucími šlágry.

Režie Fr. Laurin, výprava J. Jelínek j.h.

Premiéra 16. a 17. června

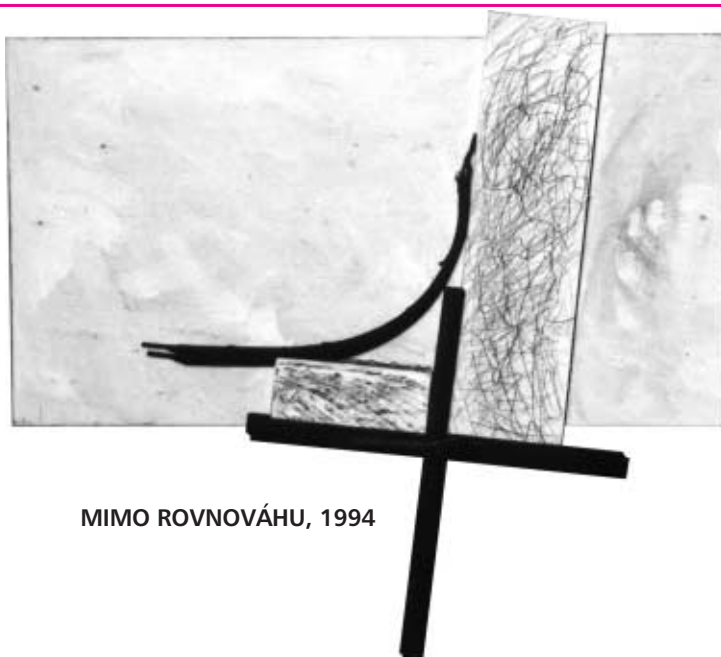
UNIVERZITA PARDUBICE

si Vás dovoluje pozvat na zahájení výstavy

ŠTĚPÁN MÁLEK VÝBĚR PRACÍ

ve čtvrtek 14. 6. 2001 od 17.00 hodin
hudební produkce Jaroslav Liška

Galerie Univerzity Pardubice
Univerzitní knihovna
Studentská 519
Pardubice - Stavařov
pondělí - pátek 8 - 18,
sobota 8 - 12 hodin

MIMO ROVNOVÁHU, 1994

STUDIUM V ZAHRANIČÍ - předpoklad úspěchu

Středa 4. dubna 2001 byla na Univerzitě Pardubice ve znamení zahraničního studia. Referát mezinárodních vztahů univerzity připravil na tento den **informační odpoledne pro studenty**, jehož náplní byly možnosti studia v zahraničí. Jaký byl program této akce a kdo byl hostem odpoledne?

V 16:00 hodin začala půlhodinová prezentace o studentských mobilitách na univerzitě v Pardubicích v rámci programu SOCRATES/ERASMUS ve školním roce 2001/2002, v 16:30 hodin o výměnných programech studentské organizace AIESEC, v 17:00 hodin přednáška Akademického informačního centra Brno o studiu v zemích EU a přibližně v 18:30 o programech Fulbrightovy komise.

V úvodním příspěvku Karolina Kašparová z referátu **mezinárodních vztahů** přednesla studentům, jaká je nabídka volných studijních míst na partnerských zahraničních univerzitách pro příští akademický rok za jednotlivé fakulty Univerzity Pardubice, jaká jsou pravidla programu SOCRATES/ERASMUS a jakým způsobem je možné se do něho přihlásit. Všechny tyto informace jsou studentům k dispozici také na [www stránce referátu](http://info.upce.cz/univerzita/RZS/socrates/socrates.htm):

Za AIESEC Pardubice vystoupil Zdeněk Zabilanský, prezident pobočky, a Anna Kaplanová, odpovědná za vyjíždějící studenty. Představili výsledky AIESEC v Pardubicích za uplynulý rok, kdy se podařilo vyslat 5 studentů na odbornou praxi do firem v SRN, Turecku, Japonsku, Španělsku a Itálii a 3 zahraniční studenti byli přijati

informační odpoledne v univerzitní aule

do pardubických firem a institucí. Bližší informace o výměnných programech AIESEC se nacházejí na stránce: www.aiesec.cz.

Pracovnice **Akademického informačního centra Brno** se během svých přednášek, které proběhly pod záštitou MŠMT, věnovaly popisu vzdělávacích systémů v jednotlivých zemích EU, podmínek studia na zahraničních vysokých školách a podmínek pro přijetí na tyto školy. Informovaly o příležitostech, které poskytují programy Fulbrightovy komise. Bližší a aktuální informace obsahují stránky centra www.aic.cz.

Za krásného a slunečného odpoledne se projektu zúčastnilo okolo 50 studentů. Věříme, že odcházeli spokojeni a že se dozvěděli spoustu užitečných a inspirujících podnětů o studiu v zahraničí, které je a bude nedílnou součástí (a v budoucnu zřejmě i nezbytnou součástí) kvalitního vzdělání v evropském měřítku a předpokladem dalšího úspěšného profesního růstu absolventů.

Referát mezinárodních vztahů bude všechny zájemce o dalších podobných akcích průběžně informovat. Zajímavosti hledejte na stránkách referátu mezinárodních vztahů, které jsou stále aktualizovány: <http://info.upce.cz/univerzita/RZS/index.htm>.

*Ing. Karolina Kašparová, referát
mezinárodních vztahů
Zdeněk Zabilanský, prezident
pobočky AIESEC Pardubice*

• sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport • sport •

ROZHOVOR SE STUDENTEM FES JANEM RAYMANEM – REPREZENTANTEM ČR VE SPORTOVNÍM KARATE

Jan Rayman v reprezentačním dresu v japonském Kjótó

1) Co Vás přivedlo k této netradiční sportovní disciplíně?

Ve čtrnácti letech jsem stále hledal ten „svůj“ sport. Kromě fotbalu a tenisu jsem chtěl zkusit i něco zcela odlišného. Měl jsem štěstí, že zde v Pardubicích trénuje Roland Strazzer, bývalý reprezentant a jeden z nejlepších trenérů v České republice, pod jehož vedením jsem začal dosahovat prvních úspěchů. Je skutečným odborníkem, a tak i ve mně našel někoho, kdo nechce rány jenom dostávat, ale i rozdávat.

2) Kam Vás až doposud účast na sportovních soutěžích dovedla a s jakými výsledky jste se vrátil?

Vrcholem byla bezesporu účast na Akademickém mistrovství světa v japonském Kjótó, kde jsme v soutěži družstev dosáhli čtvrtým místem historického úspěchu. Na kyperském mistrovství Evropy jsem skončil na pátém místě, na Světovém poháru v Maďarsku devátý. Pravidelné soutěže na Slovensku za mezinárodní nepovažuji.

3) Jak zvládáte kombinaci sportu a studia? Domníváte se, že Vám sport třeba při studiu pomáhá?

V tomto ohledu žádné problémy nemám. Bydlím, studuji i trénuji v Pardubicích, většinu tréninků mám ve večerních hodinách, takže se nemusím mezi školou a sportem rozhodovat. Navíc mi chození do školy i samotné učení přijde jako jedna z velice efektivních forem odpočinku. Konečně i vžitá soutěživost a touha vyhrávat se dá nenápadně využít především ve zkouškovém období, pocity úspěchu i neúspěchu u zkoušky jsou potom velice podobné těm sportovním.

4) Provozování vrcholového sportu je nesporně časově i finančně velmi náročné. Vychází Vám v tomto ohledu Fakulta ekonomicko – správní nějak vstřícně?

Samotné sportovní karate není tak finančně náročné. Horší je to s účastí na zahraničních soutěžích, které ale většinou platí Český svaz karate. Na Akademické mistrovství světa do Japonska však bylo potřeba sehnat nějaké sponzorské příspěvky. V tu chvíli se ke mně skvěle zachoval Ing. Pešta, CSc., děkan FES, a Mgr. Friedrich, vedoucí katedry tělovýchovy a sportu univerzity, kteří neváhali a zajistili mi významnou částku od fakulty, univerzity, KTS a města Pardubic. Díky nim jsem vůbec mohl do Japonska odjet, za což jim touto formou dodatečně ještě jednou děkuji.

rozhovor připravil PhDr. Miloš Charbuský, CSc.

JUBILEJNÍ X. ROČNÍK „MEMORIÁLU ZDEŇKA SKŘIVÁNKY“

Zdeňk Skřivánek se narodil 24. října 1940 v Uherském Brodě. V roce 1962 ukončil studium na VŠE Praha, specializace „Učitelství ekonomických předmětů“, v roce 1964 po ukončení vojenské služby nastoupil na VŠCHT v Pardubicích jako odborný asistent na katedru ekonomiky a řízení chemického průmyslu. Habilitoval se v roce 1987 jako docent oboru „Ekonomika a řízení chemického průmyslu“. Od roku 1990 až do své předčasné smrti 28. 8. 1991 byl vedoucím katedry.

Na prvoligovou basketbalovou scénu vstoupil v Praze během vysokoškolských studií v dresu „ORBISU PRAHA“ v sezoně 1961 – 62. Po skončení studií odešel jako jeden z prvních basketbalistů na vojnu do Pardubic, kde se stal ihned ústředním hráčem tehdejší RH Pardubice, která shodou okolností v této sezoně poprvé v historii

postoupila do naší první ligy. V Pardubicích se oženil a zůstal jim věrný až do konce své sportovní kariéry. Za tým RH Pardubice odehrál v letech 1962 – 1972 šest prvoligových a 4 druholigové sezóny. S 3057 nastřílenými prvoligovými body je 73. střelcem historie federální ligy. Byl dlouholetým kapitánem družstva. Po skončení prvoligové kariéry hrál 3 sezóny za tehdejší RH Pardubice „B“ v Národní (II.) lize, krátkou hráčskou epizodu prožil ještě v rodném Uherském Brodě, v krajském přeboru. V té době již v Pardubicích přesedlal na trenérskou dráhu a jako dobrovolný trenér (byl již tehdy značně vyčízen jako vysokoškolský pedagog) pomohl Pardubicím vychovat řadu výborných prvoligových hráčů, mj. Vladana Vahalu. Byl proslulý svou vysokou přírozenou autoritou u hráčů i u svých svěřenců, kteří ho vždy do jednoho respektovali a uznávali a na

jeho hráčské i trenérské působení vzpomínají dodnes. Naposledy působil několik sezón jako asistent trenéra u družstva starších dorostenců.

Na basketbalovém poli odehrál však i řadu zápasů v univerzitním dresu, a to jak při akademických přeborech vysokoškolských učitelů, tak při tehdy velmi proslulých a populárních utkáních učitelů a studentů ve standardě rektora či při příležitosti Mezinárodního dne studentstva. Jeho neomylná pravačka, únik a špičkové nahrávky na nejlépe postaveného hráče jsou dodnes s respektem připomínány v našich basketbalových kruzích.

Zdeněk byl však i vynikajícím vysokoškolským pedagogem a s uznáním na něho vzpomínají jeho studenti, doktorandi i kolegové učitelé.

Na jeho památku založil Univerzitní sportovní klub (tehdy TJ Slavia VŠCHT Pardubice) v roce 1992 v březnu turnaj, který nese Zdeňkovo jméno. V letošním roce proběhl již jeho 10. jubilejní ročník. Turnaj je zařazen do tradičních sportovních akcí města Pardubic, letos poprvé se konal s mezinárodní účastí a také v kategorii žen. V předcházejících devíti ročnících zvítězili: mužstvo USK Pardubice „B” – 5x, USK Pardubice „A” (studenti) – 2x, mužstva Tesly Pardubice a BKV Hradec Králové – 1x.

Muži USK „B” a ženy Pardubiček vítězi X. ročníku Memoriálu Zdeňka Skřivánka

V obou halách USK Pardubice na Stavařově se v sobotu 7. 4. 2001 uskutečnil již 10. ročník turnaje „Memoriálu Zdeňka Skřivánka”. Tento basketbalový turnaj se poprvé v historii hrál i v kategorii žen a rovněž tak poprvé v obou kategoriích i s mezinárodní účastí, kdy hosty pardubických košíkářů byla francouzská družstva EBBO Le Bois d'ointg. Zajímavé boje pod bezednými koši přinesly tyto výsledky.

Kategorie mužů:

USK „B”	USK „A”	66 : 48
	BKV Hradec Králové	76 : 69
	EBBO	77 : 54
BKV HK	USK „A”	70 : 50
	EBBO	80 : 43
USK „A”	EBBO	48 : 36

Konečná tabulka:

1. USK „B”	3 3 0	219 : 171	6
2. BKV HK	3 2 1	219 : 169	5
3. USK „A”	3 1 2	146 : 172	4
4. EBBO	3 0 3	133 : 205	3

Nejllepší střelci: Synáček /USK „B”/ 64, Burgr /BKV/ 46, Sebastien /EBBO/ 37 bodů.

Zdeněk Skřivánek v dresu s číslem 9

Sestava vítězů: Tesař L., Tesař J., Hladík, Kašpar, Večeřa, Špidlen, Pejchal, Synáček, Habrnál, Petr, Plevák, Skoupil.

Kategorie žen:

Pardubičky	Chlumeck n. Cidlinou	50 : 26
	Havlíčkův Brod	52 : 23
	EBBO	74 : 38
Chlumeck n. C.	Havlíčkův Brod	47 : 31
	EBBO	49 : 33
Havl. Brod	EBBO	38 : 29

Konečná tabulka:

1. Pardubičky	3 3 0	176 : 87	6
2. Chlumeck n. C.	3 2 1	122 : 114	5
3. H. Brod	3 1 2	92 : 128	4
4. EBBO	3 0 3	100 : 161	3

Nejllepší střelkyně: Hynková /Pardubičky/ 31, Perrine /EBBO/ 28, Veselá /Chlumeck/ 26 bodů.

Na řízení zápasů se podíleli rozhodčí: Krejcar, Hanzlovský, Šindelář, Tušl, Tušálek, Semrád.

Organizaci vlastního turnaje i společenských akcí s ním a s návštěvou francouzských hostů související zajistili: Ing. Večeřa, Ing. Kašpar, PaedDr. Vašíček a Libor Petr.

Ing. Miroslav Večeřa, CSc.
Univerzitní sportovní klub

UNIVERZITA PARDUBICE A PŘEBOR VYSOKÝCH ŠKOL OBLASTI ČECHY VÝCHOD V KOŠÍKOVÉ MUŽŮ NA ROK 2001

Dne 29. března 2001 se zúčastnilo družstvo Univerzity Pardubice oblastního přeboru vysokých škol v košíkové mužů. Na turnaj jsme odjízďeli s velkými ambicemi na postup na AM do Ostravy.

Průběh turnaje byl dramatický a většina utkání byla vyrovnaná. Často se rozhodovalo o výsledku až v závěrečných utkání. Rozhodčí chybovali a k domácím byli mírnější.

UPa reprezentovali: Rechtera FHS, Kučera FES, Barteldi FES, Tušl FHS, Keder CHF, Pokorný DF, Vorlíček FHS, Valenta FES.

Přehled našich výsledků:

UPa – TU Liberec	38 : 40
UPa – LF Hradec Králové	48 : 26
UPa – PF Hradec Králové	42 : 28
UPa – UJEP Ústí n. Labem	38 : 37

Jmenovaní studenti úspěšně reprezentovali UPa a probojovali se na Akademické mistrovství, která se konala ve dnech 9. a 10. května na VŠB – TU v Ostravě.

PaedDr. Jan Vašíček
Katedra tělovýchovy a sportu UPa

3. ROČNÍK UNIVERZITNÍHO TURNAJE VE FLORBALU

27. března 2001 vyvrcholil finálovým bojem dlouhodobý florbalový turnaj, který již tradičně organizuje PhDr. Kořínek na Katedře tělovýchovy a sportu Univerzity Pardubice. Turnaj se hrál podle klasických florbalových pravidel se zápasy na 2x15 minut, ale pouze se třemi hráči v poli a brankářem z důvodu menšího rozměru hrací plochy. Po úspěšných předchozích ročnících, ve kterých zájem studentů o tento sport předčil všechna očekávání, investovala KTS do florbalového vybavení (nové hole, brankářské masky) a v zimní přestávce (v rámci zkuškového období) byly dokonce zakoupeny i originální florbalové branky.

Do turnaje se přihlásilo **16 družstev**, která byla rozložena do dvou skupin. Ve skupinách se družstva utkala systémem každý s každým a po této základní části postupovaly nejlepší čtyři týmy z každé skupiny do play-off. Nutno podotknout, že duely ve skupinách nepostrádaly dramatickostí, a přestože favorité turnaje (Hoffmani, FChT-4, Doktoři) postoupili bez problémů, o dalších postupujících podobně jako například v hokejové extralize se rozhodlo až v posledním, 7. kole základní části.

Čtvrtfinálové boje přinesly pohledný florbal se spoustou krásných akcí, které byly po zásluze odměňovány potleskem fanoušků. Do semifinále postoupili favorité a los určil semifinálové dvojice: Doktoři - Hoffmani, FChT(4) - FES(5). Nervy drásající souboj mezi Doktory a Hoffmany nadchl všechny přítomné. Hoffmani se snadno ujali vedení 3:0, ale zkušený tým obhájců titulu dokázal srovnat na 4:4, přesto však v koncovce nestačil a prohrál 7:6. Druhý semifinálový souboj byl poklidnější záležitostí a tým FChT(4) přehrál svého soupeře FES(5) 6:4.

Zápas o třetí místo přinesl bezstarostný florbal se spoustou gólů, šancí a efektních zákroků obou brankářů. Doktoři po celý zápas vedli (3:0, 5:2) a dlouho to vypadalo na jejich bezproblémové vítězství. Závěr utkání však sehráli velmi lehkovážně, o vyrovnání si doslova koledovali a půl minuty před koncem utkání se jim ho taky dostalo. Po nerozhodném výsledku 6:6 následovala trestná střelena. A protože týmu FES(5) se podařilo proměnit nájezdy dva, kdežto Doktoři skórovali pouze jednou, zvítězil šťastnější - tým FES(5).

Finálové utkání svedlo dohromady týmy, které se utkaly již v základní skupině - Hoffmani a FChT(4). Jejich souboj v základní části skončil nerozhodným výsledkem 1:1, a proto se právem očekával dramatický souboj o prvenství. Tým FChT(4) ale nezachytil drtivý nástup soupeře v úvodu utkání, který již po pěti minutách vedl 3:0, a přestože celý zápas dřel, povedlo se mu pouze dotahovat náskok soupeře, a to až na 5:4 tři minuty před koncem. Závěr utkání si ale Hoffmani pohlídali a minutu před koncem ještě pojistili své vítězství gólem na 6:4.

V celkovém hodnocení turnaje do Standarty rektora se na prvním místě umístil tým FChT(4), protože Hoffmani nesplňovali potřebný limit v počtu hráčů studujících na univerzitě.

Z celkového pohledu florbalový turnaj patří k nejpovedenějším sportovním akcím pořádaným KTS pro studenty univerzity. Vysoký počet družstev, potažmo hráčů svědčí o veliké popularitě florbalu mezi studenty. Ke stále se zvyšující se oblibě tohoto moderního sportu jistě přispívá i perfektní organizace turnaje panem Kořínkem, kterému chci tímto poděkovat jménem všech hráčů.

Ing. Ondřej Prusek, Ph.D.

HURÁ NA VODU

Prakticky s prvním dubnem se letos přihlásilo jarní počasí. Jaro budiž pochváleno hned z několika důvodů. Nebudu dnes vzpomínat klasika Karla Hynka Mácha. I když i ten lásky

čas samozřejmě k jaru neodmyslitelně patří. Já mám však na mysli chválu jara také pro jeho teplé počasí, které silně láká z tělocvičen sportumilovné tvory zvané Homo sapiens.

Také u nás na univerzitě jaro znamená sportování venku. Právě probíhají lité boje v malé kopané mezi jednotlivými fakultami. Urputnost bojů je snad ještě intenzivnější než při nedávno skončeném turnaji ve florbalu. Malá kopaná se však hraje venku. Nic jí to neubírá na kráse.

Také ostatní letní sporty začínají „vystřikovat dráčky“ z tělocvičen. Tenisté právě přestali pilovat techniku jednotlivých úderů o stěny tělocvičen a začínají si zvykat na pomalejší, ale neklasičtější ze všech – antukový povrch našich univerzitních kurtů na pravém břehu řeky Labe. Tento nádherný sport má na naší univerzitě dlouholetou tradici. Od té doby, co naše tenisové kurty na břehu Labe nabízejí studentům sportovní vyžití, se tento bílý sport stal jedním z nejoblíbenějších sportů mezi studenty. Na našich kurtech hrají svá mistrovská utkání příslušníci tenisového oddílu Univerzitního sportovního klubu naší univerzity. Velice příjemné prostředí univerzitního tenisového stánku nabízí členům oddílu, a nejen jim, velmi dobré podmínky ke sportovní přípravě a vzájemnému poznávání. Také (a snad především) pro studenty – tenisty začátečníky je zde úplně vše k dispozici. Katedra tělovýchovy a sportu v tomto areálu organizuje

výběrovou tělesnou výchovu pro studenty všech fakult pod vedením zkušených pedagogů. Stačí se jen zapsat, přijít v určeném čase na loděnici, a můžete hrát. Můžete hrát i v případě, že nemáte vlastní tenisovou raketu. Na vše je pamatováno. Jen vhodné oblečení a obutí je nutné mít svoje. Samozřejmě dobrou náladu a chuť vypotit se při „fiftýnech“ u tenisové sítě je nutné mít také svoje. Pokud náhodou ještě ke všemu svítí sluníčko, je možné tenisové zdokonalování spojit s „chytáním bronzů“. Je totiž dokázáno, že nejlepší prostředek na opalování je vlastní pot. Po skončení tenisového klání je možné využít chladivou koupel v Labi. Takto strávené odpoledne se jistě stane velice účinným prostředkem k regeneraci duševních sil, kterých je tolik potřeba pro náročné studium.

V areálu loděnice kromě již zmíněných antukových kurtů je také tréninková tenisová stěna. Je zde nijak luxusní, ale přesto velice účelné a dostačující zázemí pro všechny sportovce. Nebyla by to loděnice, kdyby nebylo možno se odtud vydat také na turistické vyjížďky po Labi na turistických kanoích.

Také volejbal se pomalu, ale jistě stěhuje pod modré nebe. Mistrovská soutěž, ve které startují obě družstva našich mužů, zahájila na antukových kurtech vedle katedry tělovýchovy a sportu svoji jarní polovinu. Každý příznivec volejbalu jistě potvrdí, že stejně jako tenis je volejbal na antuce úplně něco jiného. Že prostě sport „na čerstvém vzduchu“ teprve nabízí svým aktérům nešednát a neopakovatelné zážitky. Vůbec nikomu nevádí, že po takovém sportování má všechno oblečení i obutí červené od antuky. Vadí to snad jen později při praní dresů, ponožek, trenýrek ... Pokud si každý pere sám, jistě při praní mezi zuby občas procedí: „Příště nebudu tak obětavý(á) a na zem prostě nepadnu!“ No, a pokud nám pere sportovní věci někdo z našich blízkých, pak obdobně předsevzetí, tentokrát pěkně nahlas, směřujeme na ni (něho). Vždyť jak k tomu chudák přijde, když ta antuka je tak „odporně“ červená a je úplně

všude a ještě k tomu nejde vůbec z ničeho pořádně vyprat. Takto však nevidí antuku ten, kdo právě na antuce sportuje.

K napsání této chvály jarního sportování mě však vedl především další typický jarní sport. Tím sportem, jak z nadpisu patrné, je kanoistika. Je řeč o kanoistice na divoké vodě. Tedy - na divoké vodě – to je myšleno samozřejmě v její vrcholové podobě, kdy na kanoích a kajacích vodáci zápasí s nástrahami rozbouřených vod našich řek. O kanoistice na divoké vodě se však s nadsázkou dá hovořit i při pomýšlení na sjíždění českých řek na lodích turistických, bez boje se stopkami a soupeři. Jistě velká většina čtenářů ví, o jaké kanoistice je tu řeč. Pokud ne, tak se pokusím velice stručně popsat, oč tu běží. Tentokrát mám na mysli „sport“ čistě turistický – i když vyžadující určité zvládnutí některých „figlů“, které zaručují pokoření vodního živlu bez nedobrovolné koupele. Tak tedy dvoučlenná posádka (nejlépe koedukovaná) na turistické kanoi označované jako C2 s pádly v rukou překonává vybranou řeku od jejího horního toku směrem po proudu. Občas musí posádka (samozřejmě na lodi) překonat nějakou vodní překážku v podobě jezu, propustě (šlajсны), bludných kamenů v řečišti, různých zrádných proudů apod., aby dokázala, že si zaslouží označení vodák. Kromě pádlování patří k takovému sjíždění řeky především dobrá parta, dobrá nálada, a pokud je v řece dostatek vody a ještě k tomu hezké počasí, je o zážitek téměř na celý život postaráno. Že se užije hodně legrace, jistě nemusím zdůrazňovat. Myslím si, že popisováním oné bohubilé činnosti jen plýtvám tiskařskou černí a časem laskavého čtenáře. **To se prostě musí zažít!** No a proto vlastně vznikl tenhle můj článek.

Katedra tělovýchovy a sportu pořádá po mnoha letech ve druhém týdnu června letošního roku právě takovou (výše popsanou) výpravu na jednu vybranou českou řeku. Volba padla na snad „nejčestější“ řeku - Vltavu. Možná se budu opakovat popisem toho, jak takové sjetí Vltavy letos absolvovat.

Tak tedy letní výcvikový kurz na Vltavě je pořádán především pro studenty všech fakult naší univerzity, kteří mají letní výcvikový kurz uveden ve studijním programu jako volitelný předmět. Samozřejmě že nejen pro ně. Kurz je uvažován pro zhruba 30 účastníků. Takže bude doobsazen také studenty, kteří mají kanoistiku rádi nebo kteří se ji rádi mít teprve rozhodli.

Celé putování je rozděleno do 5 etap. Pro představu se pokusím v krátkosti popsat trasu plutí:

1. etapa:

Start je u **Soumarského mostu** na horním toku Vltavy a cíl je na **Nové Peci**, což je nejvyšší bod Lipenské přehrady. Celá etapa je dlouhá cca 20 km a vede snad nejkrásnějším úsekem celé Vltavy. Tato etapa, kromě své délky, je téměř bez záludností a slouží především k zvládnutí základních dovedností na lodi a „sjetí posádek“. Na Nové Peci budeme trávit první noc. Ráno přejedeme do Vyššího Brodu – tedy překonáme zhruba 40 km (samozřejmě po souši dopravním prostředkem) Lipenské přehrady.

2. etapa

Má start ve Vyšším Brodě a končí v Rožmberku nad Vltavou. Je dlouhá 19 km. Skýtá náročnější vodácký terén, ve kterém je možno se již také nedobrovolně koupat. V cíli je mezi vodáky velice známá a vloni opravená „rožmberská šlajсна“. Další zajímavostí je zde mimo jiné hrad Rožmberk.

3. etapa

Začíná v Rožmberku n. Vltavou a končí v Českém Krumlově. Je dlouhá opět 20 km. Tábořiště pro přenocování je v bezprostřední blízkosti Českého Krumlova. Kromě hezkého historického města Český Krumlov nabízí mimo jiné návštěvu zámku.

4. etapa

Jede se z Českého Krumlova a končí na Zlaté Koruně. Je dlouhá 19 km a je pravděpodobně nejzajímavější ze všech především roz-

manitostí proplouvané krajiny, „pamětihodnostmi“ – jako papírna ve Větrní pod Č. Krumlovem a podobně.

5. etapa

Poslední etapa začíná na Zlaté Koruně a konec etapy a celého vltavského putování je v Boršově nad Vltavou. Etapa je dlouhá 20 km.

Omlouvám se těm, kteří dosud nevěděli, co je šlajсна, jez, bludný balvan a podobně. Myslím si však, že téměř všichni znají vodácký pozdrav. Vodácké Ahóóój by se tak mohlo stát dobrým odrazovým můstkem při seznamování se nejen s tolik typickými vodáckými výrazy, ale především k seznamování se s krásami kanoistiky „na vlastním preparátě“ a obdivování přírody okolo Vltavy. Tak v červnu na Vltavě Ahóóój.

Mgr. Jaroslav Friedrich
vedoucí Katedry tělovýchovy a sportu UPa

• střípky • střípky • střípky • střípky • střípky • střípky • střípky • střípky • střípky •

Osobnosti vysokého školství v Pardubicích

Prof. Dr. Ing. Miroslav Jureček, DrSc., nositel Votočkovy a Hanušovy medaile za chemii, zakladatel organické analýzy nejen na VŠCHT v Pardubicích, ale i v celé Evropě, bývalý vedoucí katedry analytické chemie: „Pánové, bude ze mne šofér!“

(Výtah z jedné z připravovaných kapitol knihy „Jurečkovy analytikum“).

RNDr. Jeníka se sdělením, že se rozhodl bez ohledu na svůj tehdejší věk, že bude řidičem. Nikdo nevěřil svým uším, pan profesor byl výtečným experimentátorem v chemické laboratoři, ale po technické stránce byl klasifikován jako nešika a nemotora. On že chce být řidičem?

Obrátil se proto na mě, zda bych mu nepůjčil nějakou literaturu o automobilu, a na pana Jiřenu, zda by byl ochoten ho soukromě naučit řídit. Oba jsme přislíbili.

Nalezl jsem mu ve své knihovně tehdy to nejobsáhlejší kompendium o automobilech autorů bratří Vášů v domnění, že až to pan profesor uvidí, tak že se svého pro nás „fantastického“ úmyslu vzdá. Měli jsme ho tak rádi, že bychom o něho neradi při nějaké havárii přišli; navíc bral jsem to jako kus žertu.

Profesor Jureček knihu prohlédl, pokýval hlavou a poděkoval. Na celou věc jsme později zapomněli; až téměř za rok si mě pak profesor pozval k sobě, vrátil mi knížku a omluvil se, že „si v ní zařadil“. Nejdůležitější principy konstrukce vozu byly podrženy barevnými tužkami, ať šlo o vozy osobní, či nákladní, přívěsy a návěsy. Žasl jsem, jak pan profesor nyní vysoce odborně o každé součástce umí pojednávat....

I pan Jiřena nezahálel, a jak to bylo možné, tak jezdil s panem profesorem v jeho „Spartaku“ a zaučoval ho do tajů řídicího umění. Šlo to prý ztuha, ale pan Jiřena měl svoji trpělivost. Jak by

ne, vzdýt předtím, než nastoupil na VŠCHT, byl „příslušníkem SNB“.

Jinak profesora Jurečka zařadili v autoškolce mezi „individuálně studující“ a přiřadili jej ke skupině profiřidičů autobusů, kteří si ověřovali pravidelně tak svoji kvalifikaci.

Přišel velký den D, kdy se pan prof. Jureček měl podrobit závěrečným zkouškám. Jízdy už měl za sebou; to pak Jiřena vzal známého komisaře do Spartaka a pan profesor s nimi projel pečlivě naučnou trasu kolem starého nádraží.

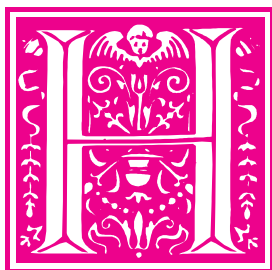
Netrpělivě jsme před budovou tehdejšího AMK (rohový dům proti lékárně na křižovatce tř. Míru a Sladkovského) čekali, jak prof. Jureček uspěje. Vyšel z budovy s rozzářeným úsměvem. „Pánové, pan zkoušející mne velice chválil, jak jsem zvládl látku. To, co nevěděli profesionálové z autobusů, např. z čeho jsou vyrobeny „kameny“ diferenciálu, jaká je dilatace mezi kameny tohoto zařízení atd., to jsem já perfektně ovládal. Jenom jsem měl obavy, aby mě pan komisař nevyzval, abych mu šel ukázat, kde ten diferenciál vlastně na autě je!“

Prof. Jureček stal se tak „šoférem“. Samozřejmě že my docenti a asistenti jsme povětšinou jezdili na různé kongresy, semináře, setkání chemiků atd. s ním, stejně tak jako při jeho jarních výletech za kvetoucími bledulemi, lýkovicí, plicníky a jaterníky. To byly vždy vlastně ekologické „expedice“.

Jen jednou jsme ho nechali jet s paní Vlastou sami od kolejí v Cihelně do školy; prof. Jureček havaroval na křižovatce u kolejí. Tak žel skončily jeho jízdy po komunikacích a prof. Jureček se znovu vrhl na experimentování v laboratořích. Zde měl úspěchy mnohonásobně větší a jeho vědecké práce jej navždy zařadily mezi osobnosti čs. chemie.

- tk

• historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie • historie •

radý Vildštejn a Oheb,

aneb o Hrabišovi z Vildštejna a o Ješíkovi z Ohbi

1. část

V Železných horách pohybovali jsme se již v minulé studii o hradu Lichnici a zůstaneme v nich i ve studii dnešní, pouze se z hrany hor posuneme asi o sedm kilometrů k jihovýchodu do jejich masivu; do míst, kam za dobré viditelnosti z Lichnice dohlédneme pouhým okem, neřku-li dalekohledem. Hned dva hrady budou tu naším cílem, Vildštejn a Oheb.¹⁾

Většina čtenářů patrně oba hrady zná, neboť jsme tu nad Sečskou přehradou. Je to již takový paradox, že dřívější odlehlost a nevelká schůdnost této krajiny, prvky kdysi ochranné, se před téměř sedmdesáti lety začaly měnit v prvky přitahující, protože v roce 1934 byla dostavěna přehradní hráz a poté napouštěna přehradní

nádrž; brzy objevily se tu a tam chaty a posléze srostly v celou rekreační oblast, dnes vyhledávané zázemí několika měst.

Nechybíme asi, řekneme-li, že jak u nás, tak v jiných zemích není mnoho přehradních nádrží se scenérií stejně působivou, jako je přehrada Sečská. Dělá to spojení vodní hladiny s lesy, jež ji obklopují, a se skalami ohebskou a vildštejnskou se zbytky hradů.

Leč pohled na údolí řeky Chrudimky s oběma hrady byl působivý i před vznikem hráze a vodní nádrže, i když jej známe jen z mnoha kreseb a fotografií, původní neporušený stav mohou pamatovat pouze lidé starší osmdesáti let.

Přehrada Seč. Letecký snímek od jihozápadu k severovýchodu s ohybem Chrudimky. Za ostrovem se tyčí skalní stěna hory Oheb. Prodejná pohlednice.

Přehrada Seč. Pohled z Ohebu směrem k jihozápadu. Prodejná pohlednice.

Přehrada Seč. Vpravo hrad Oheb. Hora Oheb vyběhá do špiče ostrožny zvané Malá Ohebka. Prodejná pohlednice.

Údolí Chrudimky před stavbou přehrady. Pohled od hladiny řeky. Vlevo čelo Malé Ohebky, v pozadí západní skalní stěna hory Oheb a hrad Oheb. Stav patrně začátkem dvacátého století. Jan Zítek: Chrudim a Chrudimsko.

Přehrada Seč. Za vysokého vodního stavu (snímek z 8. července 1997) jde voda přes schodovitý přepad do koryta Chrudimky. Hrad Vildštejn je vlevo od horního mostu. Prodejná pohlednice.

Opakování tohoto stavu však znají i někteří mladší, protože asi před čtyřiceti roky, v polovině let šedesátých, naskytla se příležitost vidět tento pohled znovu, ale na dobu kratší, pouze na necelé tři sezony. Skála Vildštejna byla tehdy injektována a nádrž bylo nutno zcela vypustit. Její dno se v krátké době pokrylo vegetací bylinného patra a celá krajina se vrátila do původního stavu; opět tu bylo údolí s řekou, jež se před dvěma skalnatými horami s hradními zříceninami vlásenkovitě ohýbala zpět.

Tento ohyb či oheb vodoteče vznikl tak, že původní tok vodoteče (nynější Chrudimky), směřující koncem třetihor (a patrně ještě v nejstarším pleistocénu) k západu, se působením zdvihů Železných hor a ukloněním jich k severovýchodu obrátil v těchto místech směrem k východu a uchvátil při tom horní tok dnešní řeky Doubravy. Pirátství či načepování řeky je termín geologů pro tento jev, jímž vznikl onen charakteristický vlásenkový ohyb vodoteče.

O mnoho a mnoho později určila tato geologická situace i situaci stavební, položení obou hradů. Starší z nich, Vildštejn, zaujal nepravou ostrožnu, jež je nižší, mladší Oheb zaujal polohu vyšší, vrchol pravé ostrožny nad ohybem řeky. Hoře, to jest vrcholu ostrožny, říkali Oheb dávno před vznikem hradu, jméno hory se přeneslo na hrad. Poznamenejme snad, že řeka nese jméno Chrudimka až v době poměrně pozdní, středověcí naši předkové jí říkali Kamenice²⁾ a v těchto místech také Ohebka.

Vildštejn je tedy ze dvojice hradů ten starší. Chceme-li si představit jeho původní podobu, je třeba odmyslet si přehradní hráz i vodní hladinu a také tunel, jímž je proražena skála, na níž hrad stojí. Na této skále pak, nad dnešním tunelem, stál věžovitý, hradbou obtočený hrad. Dnes z něho vidíme pouze torso hradby, věžovitá hradní stavba téměř zmizela (pobořena v polovině devatenáctého století) a uchován z ní zůstal pouze neveliký, při pohledu ze zdola zraku zcela skrytý zbytek. Viditelný stav dnešní je tudíž oproti stavu původnímu značně zkrslující.

*Hrad Vildštejn. Pohled od západu k východu. Stav patrně začátkem dvacátého století.
Jan Zítek: Chrudim a Chrudimsko.*

Hrad Vildštejn, pohled od jihozápadu. Část tunelového portálu, nad ním obvodová hradba. Snímek Jaroslav Teplý.

*Hrad Vildštejn. Pohled od severozápadu od hladiny Chrudimky. Vpravo čelo Malé Ohebký. Kresba Karla Liebschera. Stav na počátku let osmdesátých devatenáctého století.
August Sedláček: Hrady, zámky a tvrze království Českého I.*

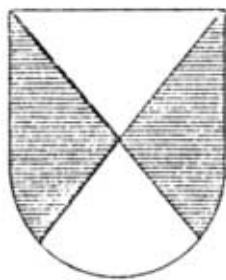
Hrad Vildštejn, celkový pohled od jihozápadu. Snímek Jaroslav Teplý.

Hrad Vildštejn, pohled od severovýchodu. Skála byla při stavbě přehrady proražena tunelem, jímž jde komunikace ústící na přehradní hráz. Snímek Jaroslav Teplý.

Přístupný byl Vildštejn pouze po šíji, jež byla - předpokládáme v místech dnešního přepadu vody z přehradní nádrže - předdělena příkopem, dnes pochopitelně již neexistujícím. Horní hrad čili hradní jádro Vildštejna bylo sice neveliké, ale hrad to byl pevný a odolný a v dějích čtrnáctého a začátku patnáctého století - díky postojům svých držitelů - hrál roli ne sice zemsky ústřední, ale přes to všeobecně významnou.

Podoba jeho dnešních pozůstatků je ovšem ovlivněna pozdějšími okolnostmi. Jednak byl opuštěný hrad zdrojem nalámaného a opracovaného stavebního kamene, v polovině devatenáctého století byla stržena věž (pro údajný špatný stav) a nezbylo z ní než ono nevelké torso. K tomu, později ovšem, přistoupila stavba přehrady. Ta sice to, co zbylo z jádra hradu, respektovala, ale k dolnímu hradu čili předhradí tžž respekt již nechovala, takže předhradí z větší

Erb čtyř polí. Štít erbu Hrabíše z Paběnic, pošikem a pokosem rozdělený na čtyři pole. Ottův slovník naučný XI.

části zaniklo a jeho terénní podoba byla zcela devastována. Dnešní optický dojem je tudíž značně jiný, protože původní Vildštejn nebyl tak malý, jak se jeví dnes a údolí s řekou vytvářelo zcela jinou konfiguraci terénu, než jakou dává dnešní hladina přehradní nádrže.

Literatura klade vznik Vildštejna do konce třináctého století, ale lze se domnívat, že hrad pamatuje dobu o něco dřívější, protože v listině vydané 24. srpna 1251 Smilem z Lichtenburka vystupuje jako jeden z jejích svědků *Petrus de Wildenstein*.³⁾ Protože někteří ze svědků této listiny jsou z okolí Lichtenburka, je značně pravděpodobné, že Petrův přídomek není po některém z Vildštejnů západočeských, ale po Vildštejnu našem, jehož vznik by potom bylo možno posunout do doby o něco starší, nejspíše do časů Václava I.

Držitelé hradu, jež známe po tomto Petrovi, psali se z Paběnic, což je, či spíše byl, hrádek jižně od Kutné Hory.

Paběničtí nosili erb se štítem o čtyřech polích a z přelomu věků třináctého a čtrnáctého o nich víme tu a tam i některé podrobnosti, jež nám řeknou, že ve značně pohnutých bězích, souvisejících s vyměněním Přemyslovců a s nástupem Lucemburků, neměli Paběničtí v dějích Českého království roli úplně poslední.

Z pramenného materiálu známe z let 1289 - 1317 jako držitele Vildštejna Hrabíše z Paběnic, jeho manželku Svatochyni a jejich dva syny, Petra a Oldřicha. Hrabíše měl však také bratra, jmenoval se Oldřich a patřil ke stavu studovaných, a to na dost vysoké úrovni, maje doktorát kanonického práva, jež mu udělila universita v Bo-

Mohuč. Katedrální kostel sv. Martina a sv. Štěpána. Náhrobník Petra z Aspeltu. Snímek: Jaroslav Teplý.

Pečeť Verněře z Pořešína z roku 1364, z rodu Bavorů ze Strakoníc. Ve (zlatém) štítě (červená) střela, klenot křídlo. August Sedláček: Hrad, zámky a tvrze království Českého III.

logni, v Praze v jeho době ještě vysokého učení nebylo. Svět pergamenů a liter tehdy ovšem ve většině případů znamenal dříve či později přijetí kněžského svěcení; učinil tak časem i Oldřich z Paběnic, ačkoliv s přemnohými odklady, takže jej máme v podezření, že věc zdržoval, jak jen mohl.

Ve struktuře české společnosti své doby došel Oldřich vysoko, byv vikářem čili náměstkem vyšehradského probošta Petra z Aspeltu, jež byl zároveň královým kancléřem, Oldřich tím patřil k úzkému okruhu okolo krále Václava II. Po smrti Václava II. (1305) se Petr z Aspeltu vrátil do Porýní a brzy stal se arcibiskupem v Mohuči, kdežto Oldřich se dostal do styku se sedleckým opatem Heidenreichem, a tak jej nacházíme v opatově okolí v době, kdy zráló spiknutí proti Jindřichovi Korutanskému.

Později držel Oldřich dva kanonikáty, jeden v kapitule vyšehradské, druhý v kapitule olomoucké, jsa zároveň i plebánem v Malíně, kde se ovšem dával zastupovat střídničkem, protože vyšší kněžské svěcení dosud neměl, však mu také pražský biskup stále odklady svěcení vytýkal. Hromaděním hodností a příjmů byl tedy Oldřich mnohoobročníčkem, jak tomu říkali naši předkové. Nebyl však zdaleka sám.

V roce 1327 vstoupil Oldřich z Paběnic do kláštera v Sedleci, tudíž do jednoho z nejvýznamnějších našich konventů řádu cistercienských mnichů. Stal se tedy Oldřich řeholním knězem a již tři leta po té, po smrti opata Bedřicha, byl v Sedleci zvolen jeho nástupcem. Leč dlouho opatský úřad nezastával. V roce 1333 prodělal mrtvičný záchvat, náhlou příhodou mozkovou, jak bychom řekli dnes, a úřadu se vzdal, 13. prosince 1334 zemřel. V době smrti Oldřichovy již neslyšíme o jeho bratru Hrabíšovi a je dost možné, že Oldřicha ve smrti předešel.

V roce 1306 vymřela po meči dynastie Přemyslovců. Tím se osudy Čech a Moravy dostaly zcela do rukou šlechtických skupin, neboť o králi rozhodoval sněm, a tak se mezi lety 1306 - 1310 odehrál zápas o český trůn v rozměrech nejen domácích, ale i evropských. Několik rodů mělo eminentní zájem o korunu svatého Václava. Jedním byli Habsburkové, kde padal v úvahu vévoda Rudolf, syn římského a německého krále Albrechta, druhým bylo potomstvo Menharta Tyrolského, reprezentované vévodou Jindřichem z Korutan, jež doporučovalo manželství s přemyslovskou princeznou Annou, dcerou Václava II. O něco později přibyl k soupeřům také rod hrabat z Lucemburku, za nímž stály zájmy francouzských Kapetovců.

Zápas byl tudíž ovlivňován jak z ciziny, tak domácími skupinami světskými i duchovními a budoucnost exponovaných jednotlivců i skupin záležela na tom, jak správně nebo také nesprávně dovedli odhadnout směr budoucího vývoje a síly, k nimž bylo třeba se přidat; uspěli ti, kteří zvolili správné místo a správný čas a ovšem

Sekretní pečeť krále Rudolfa I. na listině ze 4. července 1307. František Beneš: Pečetí v českých zemích.

Skon krále Rudolfa I. u Horažďovic. Romantisující kresba Hugona Schüllingera ze sklonku devatenáctého století. Jan Dolenský - Antonín Rezek: Obrázkové dějiny národa českého. Praha b. r. (1893).

Horažďovice. Městská brána s věží. Druhá polovina třináctého století. Snímek Jaroslav Teplý.

projevili i dostatečnou odhodlanost vlastní, čím méně byli závislí, tím lépe pro ně.

Jindřich Korutanský měl v Čechách ve šlechtě dost přívrženců a lid - byť přímo nerozhodoval - jej jako manžela přemyslovské princezny bral více méně jako pokračovatele dynastie. Leč Habsburkové měli silnější moc válečnou a nesporné odhodlání, jež obojí vložili do hry - dnes bychom ovšem jejich akci označili jako „vstup“. S vojskem před Prahou nebylo již pro Habsburky, pro římského a německého krále Albrechta a pro Rudolfa, jeho syna, tak obtížné

přimět sněm české šlechty, aby za krále zvolil Rudolfa. Jindřich Korutanský neuspěl.

Rudolf, jako český král Rudolf I., upevnil svoje dynastické postavení sňatkem tak, že si za manželku vzal vdovu po Václavovi II. Byla jí Alžběta Richenza, sličná sedmnáctiletá dcera švédské matky a polského otce, jež Rudolfa nejenom eroticky přitahovala, ale doporučoval jí i možný nárok na polskou korunu, protože její, ovšem již před lety zesnulý otec, Přemysl II. Velkopolský, byl polským králem.

Někteří šlechtici, zejména v západních Čechách, z nichž Bavor ze Strakonice patřil k nejpřednějším rodům, však Rudolfa jako krále neuznali, a Rudolf byl nucen prosazovat se vojenskou silou. Při obléhání Horažďovic však ve vojenském táboře před městem náhle onemocněl a choroba, snad úplavice, byla smrtelná a průběh rychlý; v létě roku 1307 byla Alžběta Richenza vdovou po druhé a bylo tu opět bezkráloví.

Jindřich Korutanský tuto druhou příležitost nezahodil a ucházel se o českou korunu znovu, sněm jej zvolil. Nadto krátce poté přišla mu všudypřítomná smrt na pomoc ještě jednou; Albrecht Rakouský, římský a německý král, silná (a bezohledná) panovnická osob-

Pečeť Jindřicha z Rožmberka. August Sedláček: Hrad, zámky a tvrze království Českého III.

nost, byl v roce 1308 zavražděn. Habsburkové druhou tak důraznou osobu mezi sebou neměli a na čas ustoupili do pozadí.

V Čechách však Jindřich Korutanský, nedoveda vytvořit rovnováhu mezi mocí pevně drženou a zároveň poskytující jistou volnost, panovnickou roli nezvládl a příležitost prohrál.

V zemi se rozmáhala zvěle a loupení - kriminalita a tunelování bychom řekli dnes - a Jindřichovi nepříznivá část opozičních sil přešla k akci, během níž potenciální přeběhlíci - jako vždy - obezřetně vyčkávali.

Tou částí opozičních sil byla jedna ze šlechtických skupin, z níž vynikali Jindřich z Rožmberka, Albrecht ze Žeberka a Jan z Vartenberka, druhou její složku představovali hodnostáři duchovní, z nichž v popředí stáli dva cistercienský opati, zbraslavský Konrád a sedlecký Heidenreich, k němuž se družil shora již zmíněný Oldřich z Paběnic, dovozující argumenty juristy nejenom možnost, ale i nutnost Jindřichova sesazení.⁴⁾ Oba opati zprostředkovali styk s nedávno nově zvoleným německým králem, Jindřichem VII., hrabětem z Lucemburku, neboť pomýšleli na jeho čtrnáctiletého syna Jana jako na nového krále, ačkoliv Jindřich sám prosazoval svého asi třicetiletého bratra Valrama. Spiklenci však stáli na svém, uvádějíce, že hošík čtrnáctiletý snáže v nové zemi zvykne.

Bylo to spiknutí a byl to úchvat trůnu, proto bylo třeba legalisovat legitimitu akce, a to nárokom lucemburských hrabat na český trůn sňatkem Jana z Lucemburku s přemyslovskou princeznou. Tou byla sedmnáctiletá Eliška, dcera po Václavovi II., mladší sestra královny Anny a tedy švagrová Jindřicha Korutanského, poslední dosud neprovdaná Přemyslovna. Žila v Praze, dokonce prý občas v obavách o svůj život; trousilo se v řečech, že jí hrozí, že bude švagrem Jindřichem a sestrou Annou provdána, třeba proti své vůli, a bude-li nutno, tedy i znásilněna potenciálním ženichem; manželství s násilníkem totiž toto *stuprum violentiae* mohlo překřt.

Jan z Vartenberka vyvádí Elišku Přemyslovnu z pražských bran.
Romantisující kresba Eduarda Zillicha ze sklonku devatenáctého století.
Jan Dolenský - Antonín Rezek: *Obrázkové dějiny národa českého*.
Praha b. r. (1893).

S plánem spiklenců se Eliška ztotožnila, ale musila nejprve uniknout. Útěk vzali si na starost Jan z Vartenberka a kaplan Berengar, jenž jako Eliščin zpovědník měl k ní volnější přístup. V přestrojení za stařenu dostala se princezna v Berengarově doprovodu z Hradu do města a v přestrojení za děvečku na Vyšehrad, odkudž ji vyvedl Jan z Vartenberka ke své zbrojné družině a dopravil ji na Nymburk. Prolucemburská a v podstatě i profrancouzská politika měla nyní volnou ruku. Následovala Eliščina cesta do Špýru a svatba s Janem z Lucemburku, příchod mladého páru s vojskem do Čech, marný pokus o Kutnou Horu a úspěšné získání Prahy. Zde ozbrojenci Jana z Lucemburku nejprve dobyli pravý břeh Vltavy a po týdně opustil korutanský vévoda takřka úkradkem Hrad. Psal se začátek prosince roku 1310.

Šťastný konec tohoto dobrodružného příběhu to ovšem není, neboť za několik let jsou karty dokonale zpřeházeny a mladý král Jan vede proti některým svým bývalým přívržencům válku.

(konec 1. části)

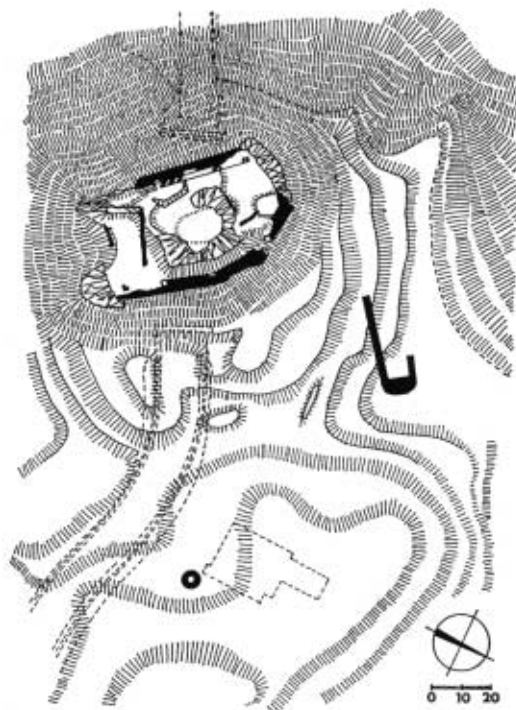
doc. PhDr. Jaroslav Teplý, CSc

POZNÁMKY:

1. Hradní stavby v této studii zmíněné viz Durdík, Tomáš: *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*. Praha 1999, kde je obsáhlý soupis literatury, na kterou již není zvlášť odkazováno.
2. 1242, 7. července, ...*inter Camenicam et Dubraunicam rivulos...* (mezi Kamenicí a Doubravnicí řekami [doslova „mezi potoky“, což je věcně správnější, na horním toku jsou to opravdu potoky]). - *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae* IV/1 13, s. 74 (CDB).
3. CDB IV/1 220, s. 385.
4. Oldřich z Paběnic samostatnou monografií nemá. Viz o něm Čelakovský, Jaromír: *Klášter Sedlecký*. Praha 1916, s. 41 - 44. Jan z Lucemburku nejlépe v Šusta, Josef: *České dějiny II/2 - Král cizinec*. Praha 1939.

Špýr.
Katedrální
kostel
P. Marie
a sv. Štěpána.
Snímek
Jaroslav Teplý.

Hrad Vildštejn. Plán hradu. Čárkovane zachycena komunikace, část hráze, zatopová čára a domek dozorství hráze přehrady Seč.
Tomáš Durdík: *Ilustrovaná encyklopedie českých hradů*.